

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 13-14 listopada 2014 r. na kierunku „archeologia”
prowadzonym w obszarze nauk humanistycznych
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych
na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Cezary Kukło – członek PKA
członkowie: dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł – członek PKA
prof. dr hab. Wojciech Chudziak – ekspert PKA
mgr Wioletta Marszelewska – ekspert PKA ds. formalno-prawnych
Patrycja Florczuk – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „archeologia” prowadzonym na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

Wizytowany kierunek studiów został utworzony na mocy ówczesnie obowiązującej ustawy z dn. 12 lipca 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65 poz. 385) Uchwałą Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 22/03 z dn. 29 maja 2003 r. w sprawie utworzenia na Wydziale Filologiczno-Historycznym kierunku studiów: *Archeologia*, a następnie przekształcony w studia dwustopniowe, na podstawie Uchwały Senatu UG nr 49/05 z dn. 28 kwietnia 2005 r. w sprawie utworzenia na Wydziale Filologiczno-Historycznym dwustopniowych: dziennych, wyższych studiów zawodowych (licencjackich) oraz uzupełniających studiów magisterskich na kierunku *Archeologia*. Po zmianach strukturalnych Wydz. Filolog.-Hist. kierunek znalazł się w strukturze studiów prowadzonych przez Wydział Historyczny (Uchwała Senatu UG z dn. 25 października 2007 r. w sprawie podziału Wydz. Filolog.-Hist. na dwie jednostki Wydz. Filologiczny i Wydz. Historyczny). Powołanie kierunku było odpowiedzią na potrzeby zarówno środowiska akademickiego, jak i lokalnej społeczności regionu. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane.

Wizytowany kierunek, przez podejmowaną działalność pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów (najpierw Instytutu Archeologii, a obecnie Instytutu Archeologii i Etnologii – utworzonego na mocy Zarządzenia nr 29/R/12 Rektora UG z dn. 22.05.2012 r.), wpisuje się w założenia Misji UG (od strategii rozwoju UG na lata 2005-2013 *Budowa Bałtyckiego Kampusu UG na lata 2005-2013*, zastąpione Uchwałą Senatu UG nr 85/08 z dn. 18 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia *Strategii UG do roku 2015. Cele i działania strategiczne*, aż po zmienioną Uchwałą Senatu UG nr 54/13 z dn. 26 września 2013 r. w sprawie *Strategii rozwoju UG do roku 2020*). Przedstawiona strategia określa misję i wizję działania. Została przyjęta zgodnie z przepisami par. 36 pkt 1 Statutu. Wpisuje się także w Strategię Wydziału Historycznego przygotowaną na lata 2012-2016, która została przyjęta przez Radę Wydziału w dniu 29.06.2012 r. Dokument ten określa zarówno wizję, jak i misję. Strategia zawiera określone cele strategiczne i przypisane im cele cząstkowe, działania, decyzje oraz wskazuje osoby odpowiedzialne za ich realizację. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listą obecności w powyższych sprawach.

Wskazywane działania w prezentowanej misji kierunku, to zadania wpisujące się w „...badania naukowe o wymiarze globalnym...” oraz regionalnym, jako wartość dla społeczeństwa i polskiej kultury przez „...wnoszenie trwałego wkładu w naukowe poznanie świata...” (por. Uchwała Senatu UG nr 54/13 z dn. 26 września 2013 r.). Koncepcja kształcenia przyjęta na kierunku *Archeologia* jest pochodną strategii WH przyjętej na lata 2012-2016 (por. Raport Samooceny, s. 5).

Ponadto wizytowany kierunek przez upowszechnianie wiedzy o archeologii, dobrze wpisuje się również w podstawowe założenia Misji Stowarzyszenia Naukowych Archeologów Polskich (SNAP). Władze kierunku przedstawiły ekspertom PKA opracowaną koncepcję misji i

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

strategii wizytowanego kierunku, która wpisuje się w działalność dydaktyczną i naukową UG. Przyczynia się do wzmocnienia potencjału i populacji ludzi wykształconych w regionie.

Kształcenie na wizytowanym kierunku w chwili obecnej odbywa na podstawie wytycznych nawiązujących do KRK (Rozporządzenie MNiSW z dn. 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie studiów Dz. U. 2011, nr 243, poz. 1445 ze zm.), w okresie wcześniejszym odbywało się to w oparciu o przyjęte standardy kształcenia (na mocy Rozporządzenia MNiSW z dn. 12.07.2007 r., Dz. U. 2007, nr 164, poz. 1166 ze zm., Zał. Nr 4 – Standardy kształcenia dla kierunku *Archeologia*).

Kierunek *Archeologia* prowadzony jest na poziomie studiów I i II stopnia na podstawie programów kształcenia w oparciu o zatwierdzone efekty kształcenia przygotowane przez Radę Programową Instytutu, a następnie zatwierdzone przez Radę WH (18.02.2012 r.) i przyjęte przez Senat UG Uchwała nr 14/12 z dn. 29 marca 2012 r.

Studia archeologiczne na poziomie licencjackim przygotowują w zakresie podstawowej metodyki badań terenowych, wiedzy i umiejętności źródłoznawczej, rekonstrukcji obrazu przeszłości, specjalizacji w zakresie teorii i praktyki nowoczesnej archeologii. Studia II stopnia na poziomie studiów magisterskich – wyposażają absolwentów w wiedzę ogólnohumanistyczną, pogłębioną i zróżnicowaną wiedzę archeologiczną (teoretyczną i praktyczną). Przedstawiana koncepcja kształcenia zakłada monitorowanie procesu kształcenia i jakości kształcenia, wdrażanie nowoczesnych metod nauczania, reagowania na zmieniające się realia rynku pracy.

Oferta kształcenia w zakresie archeologii dość standardowa, w dużym stopniu porównywalna z programami kształcenia realizowanymi w innych polskich ośrodkach akademickich. Tymczasem kompetencje i osiągnięcia badawcze zatrudnionej w jednostce kadry badawczej umożliwiają, jak się wydaje, wprowadzenie bardziej różnorodnych i unikatowych w skali kraju specjalizacji (np. archeologia neolitu Bliskiego Wschodu czy też wojskowość starożytnej Grecji).

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Opracowanie koncepcji kształcenia wizytowanego kierunku oraz jego celów i efektów należy do kompetencji Rady Programowej Instytutu Archeologii i Etnologii, która zrzesza interesariuszy wewnętrznych (pracowników i studentów), natomiast akceptacja proponowanych rozwiązań leży w gestii Rady Wydziału. Dokumentacja przedłożona ZO PKA, podobnie jak i spotkanie z pracownikami wizytowanego kierunku potwierdziło udział kadry naukowo-dydaktycznej w procesie określania koncepcji kształcenia i jej modyfikacji. Z informacji przedstawionych w trakcie wizytacji przez władze Wydziału wynika, że studenci mają swoich przedstawicieli w obydwu gremiach, jednakże nie są to studenci wizytowanego kierunku.

W ocenie władz Wydziału studenci w znikomym stopniu angażują się w działalność samorządową. Brak zainteresowania tą działalnością jest niewątpliwie efektem rozdzielania przestrzennego Wydz. Hist. na terenie miasta (budynek w użytkowaniu archeologów znajduje się w centrum miasta przy ul. Bielańskiej 5, zaś pozostałe kierunki realizowane przez Wydz. Hist. są usytuowane na terenie kampusu UG przy ul. Wita Stwosza 55), co nie sprzyja integracji środowiska studenckiego wydziału. Identyczną opinię wyrazili w trakcie spotkania z ZO PKA studenci wizytowanego kierunku, głównie członkowie kół naukowych.

Przedstawiciele studentów, uczestniczący w procesie kształtowania koncepcji kształcenia, zdaniem kierownictwa kierunku, to studenci zrzeszeni w kołach naukowych: Koła Naukowego Studentów Archeologii oraz Archeologii Śródziemnomorskiej UG. Konsultacje miały charakter działań nieformalnych, a wnioski z oceny programu były przedstawiane na Radzie Programowej. Opinia ta nie została w pełni potwierdzona na spotkaniu eksperta PKA ze studentami i członkami kół. Możliwość wypowiedzi, jaką mają studenci wizytowanego kierunku, to Ankieta Wydziałowa (obecnie postać papierowa z uwagi na niski poziom wypełniania w postaci elektronicznej). Wnioski sporządzone na podstawie ankiet z roku akademickiego 2013/2014 przedstawiono ZO PKA. Efektem ich analizy są zmiany w postaci korekty programu oraz jego realizacji. Zgłaszane przez studentów postulaty dotyczyły bloku praktyk oraz języka angielskiego, choć w ocenie studentów przedstawiane problemy nie do końca zostały rozwiązane.

Na podstawie przedłożonej ekspertom PKA dokumentacji kierunku, trudno jednoznacznie określić i ocenić stopień zaangażowania interesariuszy zewnętrznych w procesie określania jego koncepcji kształcenia. Jednak z całą pewnością w ostatnim czasie (trudno określić przedział czasowy z braku datacji niektórych dokumentów) podjęto próby formalizowania współpracy głównie z pracodawcami, która wcześniej miała charakter głównie nieformalny. Działania te zostały pozytywnie zweryfikowane i potwierdzone na spotkaniu pracodawców z członkami zespołu wizytującego. Ścisłe kontakty podjęto z czterema czołowymi, regionalnymi przedstawicielami rynku pracy w zakresie archeologii i dziedzictwa ochrony dóbr kultury: Muzeum Historii Miasta Gdańska, Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, Pracownią Archeologiczno-Konserwatorską w Gdańsku i Firmą Signum z Sopotu. W czasie spotkań pojawił się postulat corocznych zebrań z interesariuszami (Protokół ze spotkania z dn. 25.09.2014 r.). Postulowano, w ramach tych działań, opiniowanie programu kształcenia, jak i omówiono dotychczasowe przygotowanie absolwentów archeologii do pracy, przedstawiono sugestie wniesienia niezbędnych korekt, zdaniem pracodawców, w programie studiów oraz poddano krytyce moduł praktyk zawodowych. Przedłożone w czasie dyskusji propozycje miały na celu podniesienie jakości kształcenia na omawianym kierunku. Podkreślono konieczność zwrócenia uwagi na działania prowadzące do budowania tożsamości i świadomości archeologicznej wśród społeczności lokalnej.

Sygnalizowany zakres podjętej współpracy na drodze sformalizowanej nie może w chwili obecnej w pełni podlegać ocenie formalnej z powodu zbyt krótkiego czasu od próby nawiązania współpracy. Jak dotąd władze Instytutu nie wykorzystywały w swoich działaniach, na drodze doskonalenia jakości kształcenia, formy konsultacji, czy innego sposobu opiniowania jakości kształcenia przez kolejną grupę interesariuszy zewnętrznych, czyli swoich absolwentów.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Koncepcja kształcenia na kierunku archeologia realizowanym na Wydz. Hist. UG wpisuje się w koncepcję misji i strategii Uniwersytetu, w tym także samego Wydziału w ramach, którego powołano kierunek.**
 - 2) **Z powodu braku udokumentowanych (poza Ankietą) działań formalnych w obszarze współpracy z interesariuszami wewnętrznymi w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku oraz trudnych w ocenie działań nieformalnych, nie ma jednoznacznego obrazu w sprawie oceny stopnia współpracy i zaangażowania studentów. W stosunku do interesariuszy zewnętrznych, głównie pracodawców, w ostatnim czasie zacieśniono współpracę, nadając jej formalny charakter. Spotkanie ZO PKA z pracodawcami potwierdziło ich zaangażowanie w procesie kształtowania i modyfikacji koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku.**
2. **Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.**

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku *Archeologia* poddano analizie dokumentację dotyczącą weryfikacji i oceny efektów kształcenia, m.in. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, które przechowywane są w teczkach studentów/absolwentów, a prowadzone są zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dn. 14.09.2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Nie stwierdzono uchybień w prowadzonej dokumentacji. Proces dyplomowania został określony w dokumencie pt. Zasady dyplomowania. Regulamin przeprowadzania egzaminu dyplomowego (magisterskiego lub licencjackiego) w IAIe Wydz. Hist. UG, Uchwałą Senatu UG nr 12/12 z dn. 29 maja 2012 r. Ponadto poddano oglądowi wybrane losowo cząstkowe prace zaliczeniowe i prace dyplomowe.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania sformułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

W latach 2008-2012 na kierunku archeologia prowadzono kształcenie w formie studiów stacjonarnych na dwóch poziomach studiów (licencjackie – trwające 6 semestrów i magisterskie, uzupełniające – 4 semestry) wg obowiązujących standardów kształcenia dla kierunku Archeologia (por. Rozporządzenie MNiSW z dn. 12.07.2007 r. w sprawie

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. 2007, nr 164, poz. 1166 ze zm.). Od roku akademickiego 2012/2013 plan i program studiów dla kierunku „archeologia” został dostosowany do rozporządzenia MNiSW z dn. 2.11. 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Historycznym zostały określone uchwałą Senatu UG Nr 26/12 z dn. 31 maja 2012 r. w sprawie *określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Historycznym*.

Uchwałą Nr 14/12 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dn. 29 marca 2012 r. zostały ustalone wytyczne dla rad podstawowych jednostek dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia oraz opisywania ich realizacji i oceny rezultatów zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. W trakcie wizytacji poinformowano, iż trwają prace nad nową uchwałą w sprawie wytycznych dla rad wydziałów dotyczących uchwalania programów kształcenia i planów studiów (kursów dokształcających, szkoleń) na studiach podyplomowych, kursach dokształcających i szkoleniach. Jej podjęcie zaplanowano na dzień 27 listopada 2014 r. Podstawy prawne i sferę organizacyjną w zakresie przyjętych w Uczelni działań dotyczących budowania programów kształcenia należy uznać za prawidłowe.

W opracowaniu programów kształcenia oraz dostosowaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy biorą udział pracownicy dydaktyczni oraz interesariusze zewnętrzni. Tylko w małym stopniu były one formułowane w porozumieniu z przedstawicielami studentów.

Struktura kwalifikacji absolwenta na stronach www prezentowana jest w sposób łączny, bez zróżnicowania na poziomy studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim, ale w przedstawionym opisie programowym kierunku zostało to wyraźnie rozdzielone na opis zdobytych kompetencji absolwenta I stopnia, a potem II stopnia studiów. Definiowanie specyfiki kierunku wyprowadzono z samookreślenia Wydziału, a obszarowe efekty kształcenia zostały wybrane zgodnie z przynależnością wizytowanego kierunku do obszaru nauk humanistycznych (*Opis efektów kształcenia w obszarze kształcenia w zakresie nauk humanistycznych*, Zał. do Rozporządzenia MNiSW z dn. 2.11.2011 r., poz. 1520). Dokonano odniesienia do obszaru nauk humanistycznych oraz dyscypliny archeologia na poziomie I stopnia do kierunkowych efektów kształcenia w zakresie deskryptorów wiedzy (15), umiejętności (14) oraz kompetencji społecznych (10), a na poziomie II stopnia porównywalnie w zakresie wiedzy (10), umiejętności (11) i kompetencji społecznych (2) – por. Zał. nr 1 do wniosku do Senatu UG w sprawie utworzenia kierunku. Obowiązują macierze zarówno do I, jak i II stopnia – por. załączniki: nr 2 – Opis efektów kształcenia na studiach I stopnia od r. ak. 2012/2013 oraz nr 3 Opis zakładanych efektów kształcenia na studiach II stopnia od r. ak. 2012/2013 (dotyczą zestawienia efektów kształcenia i przedmiotów; a wymagane do wniosku do Senatu UG w sprawie zatwierdzenia programu studiów). Obowiązujące macierze nie budzą zastrzeżeń.

W chwili obecnej na kierunku *Archeologia* obowiązuje wzór sylabusu zatwierdzony Zarządzeniem Rektora UG nr 98/14 z dnia 23.10.2014 r. w sprawie wzoru opisu przedmiotu (sylabusu) obowiązującego w UG. Autorzy przedstawionych ekspertom PKA sylabusów

autorzy nie zawsze posilkowali się przy ich wypełnianiu uwagami zawartymi w *Przewodniku po sylabusie* stanowiącego załącznik do zarządzenia, w znacznym stopniu zawężając ich treść, przez co straciły na swojej czytelności.

W przedstawionej przez władze kierunku dokumentacji, a poddanej analizie przez ZO PKA, stwierdzono w zapisach spójność w określeniu zarówno obszarowych, kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia (por. przedstawione macierze – zał. nr 2 i 3 (wymagane do wniosku do Senatu UG w sprawie zatwierdzenia programu studiów) dot. I i II stopnia archeologii od roku akademickiego 2012/2013. Odnoszą się w pełni do obszaru wiedzy nauk humanistycznych, z których wywodzi się kierunek.

Efekty kształcenia przedstawione zostały w zakresie deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na drodze realizacji celów i szczegółowych efektów kształcenia w obrębie wydzielonych modułów. Dla I stopnia studiów dotyczy to modułów: przedmiotów kształcenia ogólnego, przedmiotów podstawowych, kierunkowych, seminarium, Technologii Informatycznych, przedmiotów fakultatywnych i modułu praktyki zawodowej. Natomiast dla studiów II stopnia realizowane są one w obrębie wydzielonych, następujących modułów: przedmiotów podstawowych, kierunkowych, specjalistycznych i praktyk zawodowych.

Wydział realizuje procedurę zapewniającą publiczną dostępność opisu efektów kształcenia poprzez umieszczenie na stronie internetowej planów studiów i sylabusów przedmiotów. Ponadto informacje te znajdują się w Dziekanacie Wydziału. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie zgłosili żadnych krytycznych uwag pod adresem dostępności opisu efektów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku wprowadzić nie byli zapoznani z samym wyrażeniem: efekty kształcenia, jednakże w trakcie spotkania z ZO PKA wyrazili opinię, że podczas pierwszych zajęć są dokładnie informowani, jaką wiedzę zdobędą w trakcie realizacji kursu. Udostępnienie sylabusów przez jednostkę było efektem podjęcia działań naprawczych sugerowanych w zaleceniach z poprzedniej oceny programowej na kierunku Archeologia.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Obszarowe efekty kształcenia na kierunku wizytowanym zostały przejęte w pełni ze wzorcowej listy obszarowych efektów kształcenia dla nauk humanistycznych na poziomie I i II stopnia studiów (*Opis efektów kształcenia w obszarze kształcenia w zakresie nauk humanistycznych*, Zał. do Rozporządzenia MNiSW z dnia 2.11.2011 r., poz. 1520). Natomiast kierunkowe efekty kształcenia zostały zatwierdzone w oparciu o pozytywną opinię Uczelnianego Zespołu do Zapewnienia Jakości Kształcenia Uchwałą nr 27 z 2012 roku, gdzie zostały sformułowane w sposób zrozumiały i możliwy do weryfikacji.

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Ogólne procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia określone są w Regulaminie studiów. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane

z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie wprowadzają odpowiednie regulacje związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów kształcenia, określają ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są prawidłowe i przejrzyste.

Szczegółowe sposoby pomiaru i oceny efektów kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów jako zasady zaliczania przedmiotów i sprawdzania wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych poprzez egzaminy pisemne i ustne, testy, kolokwia, zbieranie i prezentacje materiałów źródłowych oraz zadań wyznaczanych w ramach praktyki zawodowej. System przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji efektów kształcenia poprzez określony sposób realizacji zajęć (zajęcia w sali dydaktycznej i terenowe), dostosowane formy zajęć oraz dobrane metody ich realizacji (ćwiczenia audytoryjne, prezentacje, wykład problemowy, analizę źródeł).

Zgodnie z ww. Regulaminem okresem zaliczeniowym jest semestr lub rok akademicki. Student, który spełnił wymogi przewidziane w planie studiów dla danego okresu rozliczeniowego (uzyskał wymagane zaliczenie, złożył z oceną pozytywną wymagane egzaminy, uzyskał wymaganą liczbę punktów ECTS), uzyskuje zaliczenie tego okresu, potwierdzone przez Dziekana w indeksie i karcie okresowych osiągnięć. W Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Studenci mają zapewnioną możliwość wglądu do sprawdzonych i ocenionych prac pisemnych w terminie do dwóch tygodni od ogłoszenia wyników tego egzaminu. Studentom przysługują prawa odwoławcze od ocen przewidziane w Regulaminie studiów oraz wynikające z niego możliwości poprawiania ocen niedostatecznych. Materiały i protokoły zaliczeń są archiwizowane i poddawane kontroli w celu monitorowania poprawności procesu oceniania.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe. Zasady organizacji praktyk określają przepisy Regulaminu studiów oraz Regulamin studenckich praktyk zawodowych/pedagogicznych na Wydz. Hist. UG. Weryfikacji uzyskania na praktykach zakładanych efektów kształcenia dokonuje opiekun praktyki w miejscu jej odbywania (pracodawca) oraz opiekun praktyk z ramienia Uczelni. Kierownika studenckich praktyk powołuje Rektor na wniosek Dziekana na czas nieokreślony. Do jego obowiązków należy m.in. hospitacja zajęć odbywanych przez studentów w ramach praktyk oraz monitorowanie przebiegu realizowanych praktyk, sporządzanie sprawozdań z realizacji objętych opieką praktyk i przekazywanie ich kierownikowi praktyk. W przypadku Archeologii nie prowadzono dotychczas hospitacji praktyk. Kierownik praktyk obowiązkowych potwierdza osiągnięcie celów kształcenia praktyki poprzez wpis do indeksu na podstawie: opinii wystawionej przez opiekuna praktyki z ramienia przyjmującej instytucji (opiekun praktyki dysponuje wzorem opinii wg, której pracodawca ocenia poziom opanowania i wykonywania ustalonego kanonu zadań i czynności w trakcie trwającej praktyki wykopaliskowej z określeniem częstotliwości i stopnia biegłości ich wykonania), pisemnego sprawozdania z praktyki przygotowanego przez studenta wg wzoru przygotowanego przez jednostkę *„Wytycznych dotyczących sprawozdania z praktyki wykopaliskowej”* (wytyczne te określają zadania stawiane praktykantom) oraz dziennika praktyk, składającego się z kart

pracy opisujących wykonane przez studenta zadania i zweryfikowanych przez opiekuna praktyki z ramienia przyjmującej instytucji.

Praktyka jest integralną częścią procesu kształcenia i semestru. Niespójność dostrzegamy na etapie rozliczenia praktyki, która musi nastąpić do 15.10 br., gdy semestr kończy się z dniem 30.09 br. Praktyki wykopaliskowe realizowane są na poziomie I stopnia studiów w wymiarze po 6 tygodni po pierwszym i drugim roku studiów. Na poziomie studiów magisterskich od roku 2013/2014 wprowadzono 2 tygodniową praktykę wykopaliskową oraz 4 tygodnie praktyki konserwatorsko-muzealnej (do tej ostatniej nie przedstawiono ekspertom PKA szczegółowego programu oraz wymagań formalnych stanowiących podstawę do jej zaliczenia). W założeniach programowych poinformowano ZO PKA, że student w trakcie studiów przechodzi przez różne stanowiska. Tej zasady studenci nie potwierdzili. Uczelniany Opiekun przedstawia roczne sprawozdane z przebiegu praktyk wraz z protokołem zaliczeń do dziekanatu. Program praktyki oraz problemy związane realizacją praktyk studenckich nie były, jak dotąd, przedmiotem zainteresowania kierunkowych zespołów jakości kształcenia, podobnie, jak i wydziałowych. W wyniku dokonanej analizy sprawozdań i ocen pracodawców zaobserwowano słabe zróżnicowanie ocen w odniesieniu do praktyk, co jest zjawiskiem powszechnym. Wskazuje to na brak uwzględniania przy ocenie stopnia zróżnicowania wykonywanych czynności, choć informacja taka występuje w „*Opinii o studencie*” wypełnianej przez pracodawcę.

Sposobem potwierdzania efektów kształcenia jest także proces dyplomowania. Zasady dyplomowania określa Regulamin studiów oraz Regulamin przeprowadzania egzaminu dyplomowego w Instytucie Archeologii i Etnologii Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego przyjęty na posiedzeniu Rady Instytutu w dn. 6 lutego 2013 r. Procedury dotyczące procesu dyplomowania określają wymagania stawiane osobom pełniącym funkcję promotora i sposób ich powoływania, sposób zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych, zasady prowadzenia seminariów dyplomowych, składanie prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego. Rozwiązania zawarte w ramach wskazanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania. Tematy prac dyplomowych oraz wykaz promotorów zatwierdza kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej przed końcem semestru poprzedzającego ostatni rok studiów. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor i recenzent. W celu weryfikacji samodzielności napisanej pracy dyplomowej stosuje się system Plagiat. Studia kończą się egzaminem dyplomowym. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i jest składany przed Komisją powołaną przez Dziekana, w skład której wchodzi: przewodniczący – dyrektor lub zastępca dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii bądź inny nauczyciel akademicki wyznaczony przez dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii oraz co najmniej dwóch członków. Podczas egzaminu dyplomowego student powinien wykazać się wiedzą z tematyki pracy dyplomowej, metodologii zastosowanej w pracy dyplomowej. Egzamin składa się z dwóch pytań: jednego zadanego przez recenzenta i jednego zadanego przez promotora.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. np. protokoły egzaminacyjne i dyplomy oraz suplementy prowadzona jest prawidłowo.

Uczelnia zapewnia wymaganą dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia (por. Regulamin Studiów), jednak podstawowym źródłem informacji na ten temat są sylabusy przedmiotów. Ogólne zasady oceny efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów. Dokumenty te dostępne są w siedzibie Uczelni oraz na jej stronach internetowych i intranetowych. Dodatkowe informacje można uzyskać od pracowników Dziekanatu oraz wykładowców poszczególnych przedmiotów. Zarządzeniem Nr 98/R/14 Rektora Uniwersytetu Gdańskiego z dn. 23.10. 2014 r. został wprowadzony wzór opisu przedmiotu (sylabusu) wraz z informatorem „Przewodnik po sylabusie” obowiązującego w Uniwersytecie Gdańskim. Zgodnie z rozporządzeniem sylabusy są udostępnione studentom, doktorantom, słuchaczom studiów podyplomowych oraz uczestnikom kursów dokształcających i szkoleń nie później niż w dniu pierwszych zajęć z przedmiotu, którego sylabus dotyczy. Studenci wizytowanego kierunku na spotkaniu z ZO PKA w pełni potwierdzili wywiązywanie się nauczycieli akademickich z obowiązku zaznajamiania słuchaczy z treściami sylabusów, w tym także dotyczącymi zasad weryfikacji i oceny efektów kształcenia. Należy podkreślić, że w opinii studentów wizytowanego kierunku wyrażonej w trakcie spotkania z ZO PKA system weryfikacji i oceny efektów kształcenia jest dla nich zrozumiały oraz transparentny, a nauczyciele akademicy przestrzegają zadeklarowanych na początku kursu zasad oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

ZO PKA dokonał również analizy skali i przyczyn odsiewu studentów na kierunku *Archeologia* studia stacjonarne I i II stopnia. Skala odsiewu wydaje się znaczna w ocenie zarówno władz kierunku, jak i ekspertów PKA. Głównie dotyczy jednak I stopnia studiów (średnio 29% rocznie). Przyczyn zaistniałej sytuacji należy upatrywać w rezygnacji ze studiów na etapie immatrykulacji (do 50% rezygnacji), w przypadkowości wyboru kierunku studiów i rezygnacjach w trakcie już podjętych studiów oraz słabych wynikach w nauce (zauważa się u części przyjmowanych kandydatów na studia bardzo słabe wyniki pozyskane na egzaminie maturalnym, co może być przyczyną nie sprostania wymaganiom stawianym im w trakcie studiów). Liczba studentów podejmujących studia w ostatnich latach na kierunku spada, co można tłumaczyć trwającym niżem demograficznym.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Ocena prawidłowości realizowanych programów kształcenia odbywa się również poprzez analizę informacji związanych z badaniami losów zawodowych absolwentów. W Uczelni za prowadzenie tych badań odpowiedzialne jest Biuro Karier. Do zadań tej komórki należy: doradztwo zawodowe dla studentów i absolwentów, pozyskanie informacji o rynku pracy oraz możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, promowanie aktywnej postawy zawodowej wśród studentów i absolwentów, udostępnianie studentom i absolwentom oferty pracy, praktyk i staży, organizacja bezpośrednich kontaktów studentów z pracodawcami np. targi pracy, monitorowanie kariery absolwentów na rynku pracy, promowanie studentów i absolwentów itp.

W trakcie spotkania z przedstawicielem Biura Karier ZO PKA nie uzyskał dostatecznych informacji dotyczących procesu monitoringu losów zawodowych absolwentów na poziomie Wydziału i ocenianego kierunku. Przedstawiciel BK nie dysponował wyczerpującą informacją

na temat dotychczas prowadzonego monitoringu przez reprezentowane biuro (w ostatnich miesiącach miały miejsce zmiany organizacyjne wewnątrz BK). Jednakże z dokumentów przedstawionych przez Jednostkę w trakcie wizytacji oraz z Raportu samooceny wynika, że pierwsze działania w zakresie procesu monitoringu zostały podjęte w maju 2011 r., kiedy to na forum Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia przedstawiony został projekt ankiety służącej do badania losów zawodowych absolwentów. W tym samym czasie na wydziały zostało przekazane pismo Prorektora ds. Kształcenia z prośbą o udostępnianie absolwentom rocznika 2010/2011 formularzy osobowych, w celu zebrania bazy kontaktowej. Działanie to zostało ponowione w r. akad. 2013/2014. Obecnie w Uczelnianym Zespole ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia dyskutowana jest procedura monitoringu oraz wzór kwestionariusza ankietowego. Monitoring karier absolwentów jest dopiero w fazie organizacji, tworzona jest podstawowa baza danych absolwentów. Z informacji przedstawionych przez pracownika BK wynika, że po pozytywnym zatwierdzeniu dokumentów Biuro zamierza przeprowadzić badanie pilotażowe.

Wizytowany kierunek, podobnie jak Wydz. Hist., nie prowadzi samodzielnego monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów, tłumacząc to brakiem możliwości personalnych, jak i budżetowych, umożliwiających samodzielną realizację powyższego zadania. Nie odnotowano również inicjatyw próbujących integrować środowisko absolwentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe przedstawione ZO PKA świadczą o weryfikacji efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku. Jednakże ich podstawowym mankamentem jest brak ustandaryzowanego opisu w postaci wskazania nazwy przedmiotu, osoby sprawdzającej temat pracy, charakteru samej pracy, kryteriów oceniania, a niekiedy nawet oceny pracy.

Na tym tle zdecydowanie pozytywnie wyróżniają się prace dyplomowe, zwłaszcza prace magisterskie, które są świadectwem na ogół bardzo dobrego przygotowania merytorycznego ich autorów. Natomiast wspólną cechą większości analizowanych prac licencjackich jest niski stopień opanowania umiejętności samodzielnego analizowania źródeł i wnioskowania, a pozostawiania na etapie kompilacji treści z literatury przedmiotu.

Prace dyplomowe oceniane są rzetelnie gdyż oceny wystawione przez promotorów i recenzentów są adekwatne do ich treści. Nie zauważono zjawiska zawyżania ocen.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Przyjęte, obecnie realizowane przez jednostkę zakładane obszarowe efekty kształcenia są zgodne z wymaganiami KRK, odnoszą się do prezentowanego programu i planu studiów na kierunku Archeologia, stopniu i profilu. Jednak w okresie poprzedzającym rok 2012 zaobserwowano stosunkowo dużo błędów przy**

opisie kierunkowych efektów kształcenia. Aktualny opis efektów jest publikowany i dostępny na stronach www.jednostki.

- 2) Opracowane przez jednostkę kierunkowe efekty kształcenia oraz przedstawione w sylabusach treści programowe, przypisane im punkty ECTS, jak i opisanie form i kryteriów zaliczenia nie pozwalają na jednoznaczne potwierdzenie pełnej sprawdzalności zakładanych a osiągniętych efektów kształcenia. Jednak w opinii studentów wizytowanego kierunku informacje przekazywane przez nauczycieli akademickich w trakcie pierwszego spotkania są zrozumiałe.
- 3) W opinii studentów jednostka stosuje zrozumiałą i transparentny system oceny efektów kształcenia. Jednak przedstawiony ZO PKA materiał dokumentacyjny w postaci np. prac zaliczeniowych, gdzie zaobserwowano brak istnienia procedur opisu i ich przechowywania nie potwierdził powyższej opinii.
- 4) Do dnia wizytacji jednostka nie podjęła żadnych działań związanych z badaniem losów zawodowych absolwentów. Takich działań również nie podejmuje Biuro Karier na szczeblu uczelni. Jednakże w chwili obecnej trwają prace na poziomie Uczelni nad określeniem procedury badania oraz kwestionariuszem ankietowym.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Programy kształcenia realizowane obecnie na kierunku *Archeologia* (to dwa programy studiów dla sem. V i drugi dla sem. I i III – z uwagi na modyfikację programu) na studiach stacjonarnych I stopnia (6 semestrów, 180 ECTS) i II stopnia (4 semestry, 120 ECTS) na UG posiadają profil ogólnoakademicki, co pozwoliło na odniesienie kierunku do obszaru nauk humanistycznych i wykorzystanie przez jednostkę wzorcowych, obszarowych efektów kształcenia. Oznacza to uwzględnienie modułów zajęć służących zdobywaniu wiedzy podstawowej, jak i pogłębionych umiejętności teoretycznych.

Przedstawione do wglądu obowiązujące efekty kształcenia oraz treści programowe w sylabusach z uwagi na ich niedokładne wypełnienie tracą na swojej przejrzystości. Dotyczy to m.in. sytuacji przypisania odpowiedniej liczby punktów do przedmiotu (np. Wstęp do archeologii: 30 h wykładu + 30 h ćw = 6 ECTS, gdzie 1 ECTS odpowiada 10 h, a już w Technikach dokumentacji źródeł na 15 h mamy przypisane 2 ECTS), w tym brak określenia liczby punktów przypadających na pracę własną studenta; w miejscu wskazania osób prowadzących zajęcia wpisuje się wszystkich potencjalnie, a nie realnie prowadzących przedmiot. Ma to bezpośredni wpływ na podawane treści programowe odnoszące się do problematyki wykładu i ćwiczeń (por. treści w sylabusach). Mają one w omawianym przypadku charakter zbyt podręcznikowy, a nie autorski osoby prowadzącej zajęcia. Student powinien posiadać wiedzę o zaktualizowanych treściach, z jakimi będzie miał kontakt na zajęciach. Za niewłaściwe należy uznać również mechaniczne przepisywanie treści wykładu w przypadku ćwiczeń z tego samego przedmiotu (np. *Wstęp do archeologii*).

W wymienianych formach zaliczenia nie znajdujemy wskazówek, do jakich zadań częściowych się odnoszą. Natomiast w podstawowych kryteriach oceny autorzy odwołują się do Regulaminu Studiów UG, nie określając zakresu treści podstawowych koniecznych do osiągnięcia poszczególnych ocen. Ponadto znajdujemy bardzo zróżnicowany poziom wymagań co do konieczności opanowania przez studentów literatury przedmiotu. W niektórych przypadkach jest to ograniczenie się tylko do dwóch pozycji książkowych, jak ma to miejsce w przypadku *Historii starożytnej*, gdzie wskazano, jako literaturę podstawową jedną pracę redakcyjną i *Vademecum*, przy całkowitym pominięciu literatury uzupełniającej. Spotykamy również formę zapisu „... literatura według listy tematyki wykładu...” (por. m.in. Aktualne problemy epoki brązu, gdzie w treściach programowych użyto określenia „...problematyka wykładu - w zależności od tematu wykładu...”, to znaczy, jaka?). Sylabus ma służyć studentowi, natomiast przy tak lakonicznych zapisach nie zawiera on żadnej informacji na temat realizowanych treści i sposobu ich weryfikacji oraz kryteriów oceniania, pozostawiając zbyt daleko idącą swobodę działania wykładowcom. Analiza zawartości *Przewodnika po sylabusie* (Załącznik do zarządzenia Rektora UG nr 98/R/14) wskazuje kierunek i konieczność rozwijania poszczególnych treści, które winny znaleźć się w sylabusie. Przedstawione w takiej postaci treści programowe zawarte w sylabusach znacznie ograniczają możliwości jednoznacznego stwierdzenia, że założone efekty kształcenia obszarowe i kierunkowe zostały w pełni zrealizowane i osiągnięte przez studentów.

Pomimo przedstawianych nieścisłości w sylabusach w opinii studentów kierunku *Archeologia* obecnych na spotkaniu z ZO PKA realizowany program kształcenia pozwala im osiągnąć zakładane cele i efekty kształcenia. Ich zdaniem głównie ma to miejsce w zakresie deskryptorów takich jak: wiedza i kompetencje społeczne, ponieważ jednostka, poza realizacją praktyk, nie oferuje studentom zajęć terenowych i laboratoryjnych/warsztatowych, które w ich ocenie pozwoliłyby na zdobycie umiejętności niezbędnych na rynku pracy, m.in. obsługi programów graficznych, czy umiejętności bezpośrednio związanych z pracą archeologiczną na wykopaliskach. Wskazano to, jako na istotny problem, ponieważ w ich opinii studia nie przygotowują w wystarczającym stopniu do przyszłej pracy zawodowej w zakresie niezbędnych umiejętności. ZO PKA zauważył mniejsze potencjalne możliwości efektywnej realizacji niektórych kwestii programowych z uwagi na brak wyposażenia i istnienia np. pracowni oraz laboratoriów specjalistycznych.

Przedmioty w programie i planie studiów zostały ułożone w obrębie modułów prawidłowo, w odpowiedniej sekwencji, która umożliwia zgłębianie i poszerzanie progresywne dotychczas posiadanej wiedzy.

Studenci wizytowanego kierunku zgodnie z programem studiów praktyki realizują zarówno na studiach I, jak i II stopnia. Na studiach I stopnia studenci realizują łącznie 12 tygodni praktyk zawodowych (6 tygodni po 2. i 6 tygodni po 3. roku studiów), natomiast na studiach II stopnia studenci realizują 4 tygodnie praktyk terenowych po 2 semestrze i 2 tygodnie praktyk konserwatorsko-muzealnych po 3 semestrze studiów. Z opinii przedstawionej przez władze Jednostki w trakcie spotkania z ZO PKA, a także z informacji zawartych w Raporcie Samooceny wynika, że studenci na studiach I stopnia realizują praktyki na wybranych stanowiskach archeologicznych (miejskich, średniowiecznych lub pradziejowych), jednocześnie po zaliczeniu pierwszych tygodni praktyk w opinii władz Jednostki studentom sugeruje się aby następny okres praktyk odbyli na innym stanowisku archeologicznym, jednakże studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie potwierdzili powyższej informacji.

Z informacji przedstawionych przez władze Jednostki wynika, że sposób kontroli i weryfikacji efektów osiągniętych przez studentów w trakcie realizacji praktyk umożliwia studentom faktyczne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, jednakże studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili opinię, że niejednokrotnie nie są w stanie na praktykach nauczyć się zakładanych dla nich efektów kształcenia, ponieważ nie mają nawet podstawowego przygotowania terenowego w momencie rozpoczęcia praktyk. Sformułowali także opinię, że poza praktykami zawodowymi nie zdobywają oni w trakcie trwania studiów prawie żadnych umiejętności zawodowych, ponieważ na wizytowanym kierunku nie są prowadzone ćwiczenia terenowe, które w ich ocenie byłyby związane stricte z obszarem wizytowanego kierunku.

Organizacja procesu kształcenia w ramach realizowanych modułów przedmiotów fakultatywnych na I i II stopniu w postaci wykładów monograficznych dla I stopnia w postaci 6 x 30 h w sem. 1-4 nie pozwala w oparciu o przedstawioną dokumentację na stwierdzenie czy zakładane efekty kształcenia zostały osiągnięte z powodu niewłaściwego wypełnienia sylabusów (dotyczy to analogicznie studiów II stopnia). Jako realizatorów wymienia się po kilka osób, co nie pozwala na określenie problematyki wykładu wraz z literaturą przedmiotu (por. zapis w sylabusie „...problematyka w zależności od wykładu...: oraz „literatura wg tematyki wykładu”). Przy braku podanych treści trudno analizować przypisane przedmiotowi i zakładane efekty kształcenia. Ponadto określenie formy zaliczenia na podstawie obecności nie jest gwarantem osiągnięcia zakładanych efektów przez studentów. Taka postać zapisów budzi zastrzeżenia ZO PKA.

Studenci wizytowanego kierunku na podstawie *Regulaminu Studiów* mogą indywidualizować swój proces kształcenia poprzez realizację programu studiów w formie Indywidualnego Programu Kształcenia (IPK) oraz Indywidualnego Planu Studiów (IPS), a także poprzez uczestniczenie w fakultatywnych wykładach monograficznych. IPK polega na rozszerzeniu zakresu wiedzy studenta w ramach studiowanego kierunku lub specjalności albo na zmianie profilu kształcenia, łączeniu dwóch lub więcej specjalności w obrębie jednego lub więcej kierunków, a także na udział studenta w pracach badawczych. Na realizację procesu kształcenia w formie IPK zgodę wyraża Dziekan na wniosek zainteresowanego studenta. IPK skierowany jest do studentów, którzy ze szczególnie dobrymi osiągnięciami zaliczyli w przypadku studiów I stopnia – 1. rok, a w przypadku studiów II stopnia – 1. semestr. Studenci wizytowanego kierunku nie wykorzystują możliwości stwarzanych przez IPK. IPS skierowany jest do studentów: niepełnosprawnych, samodzielnie wychowujących dzieci, studiujących na dwóch lub więcej kierunkach studiów lub specjalnościach oraz w innych uzasadnionych przypadkach. IPS przyznawany jest przez Dziekana na wniosek studenta, jednakże na okres nie dłuższy niż jeden rok akademicki. Ta forma indywidualizacji procesu kształcenia również nie jest wykorzystywana przez studentów wizytowanego kierunku. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż nie posiadali informacji o takiej możliwości. Indywidualizacja procesu kształcenia poprzez możliwość wyboru wykładów monograficznych w opinii studentów nie spełnia swojego podstawowego zadania, ponieważ z powodu małej liczby studentów wizytowanego kierunku uruchamiana jest tylko niewielka część oferowanych przedmiotów. Jednostka nie zapewnia studentom możliwości indywidualizacji procesu kształcenia poprzez wybór specjalności, ponieważ zarówno na studiach I jak i II stopnia nie są one realizowane.

Studenci wizytowanego kierunku wykorzystują możliwości stworzone poprzez system ECTS m.in. poprzez realizację ogólnouczeniowych wykładów monograficznych, które są zajęciami

fakultatywnymi, więc student sam może zdecydować o zakresie realizowanego przedmiotu. Studenci wizytowanego kierunku nie biorą udziału w wymianach zagranicznych, nie wykorzystują więc możliwości stwarzanych w tym zakresie poprzez system ECTS.

Wizytowany kierunku nie uczestniczy w programie MOST, czyli międzyuczelnianej wymianie studentów w ramach polskich uczelni. Istnieje natomiast możliwość uczestniczenia w studenckiej wymianie międzynarodowej w programie ERASMUS, z którego jak dotychczas skorzystało tylko 2 studentów. Informacje o nim dostępne na stronach wydziałowych i jednostki.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Przyjęte a zakładane efekty kształcenia oraz treści programów studiów I i II stopnia, wraz z prowadzonymi formami zajęć i metodami dydaktycznymi tworzą spójną całość i nie budzą zastrzeżeń ZO PKA. Metody dydaktyczne stosowane przez nauczycieli akademickich na kierunku *Archeologia* (m.in. ćwiczenia audytoryjne, prezentacje, analiza źródłoznawcza, zbieranie i prezentacja źródeł, wykłady problemowe i konwersatoryjne) są zróżnicowane ze względu na rodzaj i charakter zajęć (choć w niewystarczający sposób w ocenie studentów i ZO PKA uwzględniają ich specyfikę, dotyczy to m.in. przedmiotów źródłoznawczych). W programie dominują wykłady, konwersatoria i ćwiczeniach kosztem zajęć warsztatowych i laboratoryjnych, co wynika przede wszystkim z uwarunkowań istniejącej infrastruktury wizytowanego kierunku. ZO PKA pragnie podkreślić że przeprowadzone rozmowy zarówno z nauczycielami akademickimi jak i kierownictwem IAIe dowodzą ogromnej determinacji i systematycznego dążenia aby całość dydaktyki realizowanej na kierunku *archeologia* tworzyła stojącą na jak najlepszym poziomie spójną całość.

Za nieprawidłowe należy uznać również zapisy wskazujące możliwość zaliczenia przedmiotu na podstawie obecności. Obecność nie jest gwarantem potwierdzenia zakładanych efektów kształcenia (por. *Muzealnictwo*)!

Wątpliwości wzbudza forma obowiązkowej praktyki zawodowej (wykopaliskowej) w wymiarze 12 tygodni na I stopniu i odpowiednio 4 tygodni na II stopniu, prowadzonej poza uczelnią macierzystą. Wprawdzie wytyczne do sprawozdania obligatoryjnie składanego przez studentów na zakończenie praktyk, stanowiącego podstawę ich zaliczenia, uwzględniają wszystkie podstawowe czynności związane z badaniami wykopaliskowymi, to jednak optymalną formą praktyk zapewniających osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, są realizowane w terenie, w obecności kadry Instytutu Archeologii i Etnologii, ćwiczenia z zakresu metodyki badań terenowych. Tylko taka forma praktyk realizowanych jako zajęcia dydaktyczne umożliwia pełną ocenę i monitoring procesu nabywania przez studenta umiejętności praktycznych (przynajmniej na I stopniu studiów licencjackich).

Poprawnie przypisano poszczególnym modułom zajęć przedmioty i rozłożono ich natężenie w poszczególnych semestrach. Organizacja i plany zajęć nie budzą zastrzeżeń i spełniają wymagania BHP.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany program w sposób znaczący umożliwia osiąganie zakładanych efektów kształcenia (por. określenie efektów obszarowych i kierunkowych). Treści opisujące sylwetki absolwenta nie wyczerpują wszystkich oczekiwań studentów i rynku pracy, z uwagi na niewielką liczbę godzin zajęć praktycznych poza praktyką zawodową.
 - 2) Zakładane efekty kształcenia oraz treści programowe, w tym formy zaliczania niektórych zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne, w świetle przedstawionej dokumentacji kierunku oraz opinii wyrażanych w czasie spotkań z ZO PKA, częściowo tworzą spójny system: optymalny w zakresie wiedzy i umiejętności, natomiast nie do końca wystarczający jeżeli chodzi o nabywanie odpowiednich umiejętności.
4. **Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.**
- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Na ocenianym kierunku prowadzi zajęcia ogółem 24 nauczycieli akademickich, w tym 22 zatrudnionych etatowo w UG oraz 2 zatrudnionych na podstawie umowy cywilno-prawnej. Podstawową grupę nauczycieli akademickich stanowi zespół 17 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 8 samodzielnych pracowników i 9 doktorów), uzupełnionych o 2 pracowników – specjalistów z antropologii fizycznej (w tym 1 profesor) i zatrudnionych na podstawie umowy cywilno-prawnej, których struktura kwalifikacji umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu. Należy zauważyć, że w powyższej grupie 19 nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne znajduje się łącznie 16 pracowników posiadających dorobek z dyscypliny archeologia. Pozostałych 5 nauczycieli realizuje zajęcia z nauczania języków: łacińskiego, angielskiego i niemieckiego.

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

W trakcie wizytacji Uczelnia przedstawiła do minimum kadrowego kierunku *Archeologia* 17 nauczycieli akademickich, w tym 8 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (pierwotnie w raporcie samooceny figurowało 7, zob. jego s. 62-79) oraz 9 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. ZO PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzono również

obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku *Archeologia* spełnia wymagania określone w § 15 ust. 1 Rozporządzenia MNiSW z dn. 3.10. 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), zgodnie z którym minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia powinno stanowić co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 powyższego rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

W Instytucie Archeologii i Etnologii UG wyniki badań naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego, zarówno na terenie kraju, jak i zagranicą, są wykorzystywane są w bieżącej działalności dydaktycznej. Kadra dobrana została w sposób optymalny zapewniający realizację zajęć tematycznie obejmujących większość specjalności wyodrębnionych wg tradycyjnego klucza chronologiczno-kulturowego.

Kierownictwo Jednostki do minimum kadrowego I stopnia ocenianego kierunku zadeklarowało 7 pracowników samodzielnych i 9 ze stopniem doktora oraz do minimum II stopnia 7 samodzielnych pracowników i 6 ze stopniem doktora. W tej grupie znajdują się dwaj samodzielnicy pracownicy, z których jeden zadeklarował udział w minimum kadrowym tylko I stopnia; drugi tylko II stopnia. Zbliżona sytuacja wystąpiła w grupie doktorów w której 3 nauczycieli akademickich spośród 9 ogółem zadeklarowało udział w minimum kadrowym tylko I stopnia.

Spośród 17 nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego, ZO PKA nie zaliczył jednego pracownika samodzielnego, który wprawdzie owocnie współpracuje ze środowiskiem pracowników archeologii i jest nawet częstym konsultantem opracowań archeologicznych, ale formalnie jego dorobek naukowy sytuuje się w dyscyplinie historia. Natomiast do minimum kadrowego został zaliczony jeden samodzielny pracownik realizujący

badania z zakresu antropologii kulturowej. Zarówno liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wliczonych do minimum kadrowego (16 osób, w tym siedmiu samodzielnych i dziewięciu doktorów), jak i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu. Należy podkreślić, że w tej grupie 15 osób ma dorobek naukowy w zakresie archeologii potwierdzony stopniem naukowym doktora w/w dyscypliny.

Rozwój badań naukowych umożliwia ocenianej jednostce prowadzenie procesu dydaktycznego w zakresie archeologii na wysokim poziomie (I i II stopień). W Instytucie Archeologii i Etnologii UG prowadzona jest działalność dydaktyczna obejmująca większość specjalności wyodrębnionych wg tradycyjnego klucza chronologiczno-kulturowego. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia prowadzone są zatem przez wykwalifikowanych pracowników, zgodnie z ich doświadczeniem i osiągnięciami naukowymi (pewne odstępstwa od tej zasady zanotowano tylko w przypadku zakresu merytorycznego prowadzonych seminariów licencjackich).

Na podstawie analizy aktów mianowania oraz umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe są zatrudnieni w Uczelni od kilku/kilkunastu lat, a zdecydowana większość aktów mianowania oraz umów o pracę jest zawarta na czas nieokreślony. Dla wszystkich nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Powyższe fakty pozwalają na stwierdzenie, że minimum kadrowe jest stabilne.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku *Archeologia* spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia MNiSW z dn. 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131). **Wynosi on 1: 14 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1: 160.**

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą, co odzwierciedlone zostało na różnych polach aktywności pracowników. Instruktywnym przykładem dobrego kierunku rozwoju Instytutu jest szeroką działalność międzynarodowa. Instytut uczestniczy w ramach wielu podpisanych umów o wspólnych przedsięwzięciach badawczych z jednostkami naukowymi z Wielkiej Brytanii (Zakład Archeologii Epoki Kamienia), Ukrainy (Zakład Archeologii Europy Barbarzyńskiej), Danii, Litwy i Rosji (Zakład Archeologii Średniowiecza i Nowożytności), Republiki Macedonii i Hiszpanii (Zakład Archeologii Antycznej). Współpraca ta dotyczy głównie badań terenowych i upowszechniania uzyskanej tą drogą wiedzy. W mniejszym stopniu współpraca ta dotyczy wymiany międzynarodowej w ramach Erasmusa.

W opinii ZO PKA przyjęte procedury odnoszące się do polityki kadrowej prowadzonej w IAIĘ UG są zgodne z Prawem o szkolnictwie wyższym i stosownymi rozporządzeniami oraz statutem uczelni i jednocześnie motywują pracowników do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych (m.in. osoba ze stopniem doktora ale nie posiadająca stopnia dr hab. nie może być zatrudniona na stanowisku adiunkta dłużej niż 8 lat, a nie wywiązanie się z uzyskania stopnia dr hab. w tym okresie stanowi automatycznie podstawę do rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem). W ocenie nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ważne miejsce zajmuje ich ocena okresowa przeprowadzana przez Wydziałową Komisję Oceniającą i Rotacyjną, która uwzględnia też opinie studentów o pracy, zaangażowaniu i poziomie dydaktyki realizowanej przez nich na ocenianym kierunku.

Należy podkreślić, że nauczyciele akademicy mają prawo odwołać się od oceny Wydziałowej Komisji do Uczelnianej Komisji Oceniającej, której ocena negatywna jest podstawą do rozwiązania umowy o pracę. Pracownicy ocenianego kierunku podczas spotkania z ZO PKA nie zgłosili żadnych uwag krytycznych pod adresem stosowanych na Wydziale jak w Uczelni procedur i kryteriów doboru (odbywają się one każdorazowo w drodze ogłaszanych publicznie konkursów) oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne. Ponadto opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich koncentrowały się wokół potrzeby polepszenia warunków pracy dydaktycznej m.in. poprzez budowę własnych pracowni naukowych. Niektóre z tych opinii zwracały uwagę na niedocenianie przez Ministerstwo roli humanistyki w kontekście rozwoju całej nauki polskiej, które na swój sposób przekłada się w mniejszym zainteresowaniu młodzieży studiami humanistycznymi.

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena);

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i prawidłowa struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów na wizytowanym kierunku *Archeologia*.**
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje nauczycieli tworzących minimum kadrowe zostały ocenione bardzo wysoko. W całej pełni są one adekwatne do realizowanego w IAIĘ UG programu i przyjętych efektów kształcenia. Minima kadrowe spełniają wszystkie warunki do prowadzenia w Jednostce ocenianego kierunku.**
- 3) Instytut uczestniczy w wielu wspólnych przedsięwzięciach badawczych z krajowymi i zagranicznymi, głównie europejskimi, jednostkami naukowymi. Współpraca ta dotyczy głównie badań terenowych i upowszechniania uzyskanej tą drogą wiedzy.**

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Infrastruktura dydaktyczno-naukowa jednostki związana jest z budynkiem Instytutu Archeologii i Etnologii mieszczącym się w Gdańsku przy ul. Bielańska 5. Łączna powierzchnia użytkowanego przez niego budynku wynosi około 1200 m², z czego 470 m² zajmuje powierzchnia 11 sal dydaktycznych, a 390 m² powierzchnia 19 pokoi pracowników naukowo-dydaktycznych. Sprzęt i aparatura umożliwia prowadzenie standardowych badań archeologicznych oraz realizację procesu dydaktycznego. Na wyposażeniu Instytutu znajduje się przyporządkowany do poszczególnych zakładów w miarę nowoczesny sprzęt komputerowy wykorzystywany w dydaktyce i w realizacji różnorodnych zadań badawczych. Na uwagę zasługuje również pracownia komputerowa o charakterze dydaktycznym, którą należałoby systematycznie zapatrywać w najnowsze specjalistyczne oprogramowania dostosowane do specyfiki kierunku i przyszłej pracy studentów (np. Corel, AutoCad, PhotoShop). Studenci w trakcie spotkania z ZO PKA zwrócili również uwagę na brak sprzętu multimedialnego, np. rzutników w salach dydaktycznych oraz mikroskopów.

Budynek dydaktyczny, w którym realizowane są zajęcia dla studentów wizytowanego kierunku nie jest przystosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnością narządów ruchu. Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki wynika, że obecnie na kierunku nie studiuje osoby z niepełnosprawnością ruchową, co jest także związane ze specyfiką kierunku i późniejszej pracy zawodowej. Władze Jednostki zwróciły jednak uwagę na fakt, że jeżeli pojawi się potrzeba zajęć dla grup z udziałem studentów z niepełnosprawnościami będą one planowane z uwzględnieniem możliwości ich swobodnego poruszania się. W tym celu zostanie wykorzystany główny kampus Uczelni, gdzie większość budynków, a także Biblioteka jest już w pełni przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez wyposażenie w podjazdy, windy czy systemy głosowe w windach.

Instytut z racji krótkiego istnienia dysponuje stosunkowo skromnymi zbiorami bibliotecznymi oraz czytelnią zaspakajającą potrzeby zarówno pracowników instytutu, jak i studentów. W zbiorach biblioteki dostępna jest także, co podkreślali studenci, literatura zalecana przez nauczycieli akademickich.

Mankamentem jednostki jest brak nowoczesnego magazynu źródeł archeologicznych umożliwiającego przechowywanie i monitorowanie zgromadzonych w Instytucie zbiorów. Przystosowanie powierzchni piwnic znajdujących się w budynku przy ul. Bielańskiej 5 na potrzeby magazynowe wydaje się konieczne, zwłaszcza, że Instytut Archeologii i Etnologii jako depozytariusz zabytków archeologicznych podlega również ustawie o zabytkach i ochronie zabytków i odpowiada za ich bezpieczeństwo i stan zachowania. Powstanie magazynu umożliwi również przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji zbiorów będących na stanie Instytutu, które powinny być w formie bazy danych udostępnione w przyszłości on-line. Kolejnym mankamentem jest brak w Instytucie specjalistycznych pracowni, zwłaszcza pracowni konserwacji zabytków archeologicznych, która na stałe powinna uczestniczyć w

terenowych badaniach archeologicznych, procesie dydaktycznym i monitorować stan przechowywanych w Instytucie zabytków. Ten problem – nie odbywania zajęć praktycznych w trakcie realizacji procesu kształcenia – był także podnoszony przez samych studentów wizytowanego kierunku w trakcie spotkania z ZO PKA.

Generalnie należy jednak stwierdzić, że uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Zarówno powierzchnia sal dydaktycznych, ich wyposażenie sprzętowe, także pokoi pracowników, dostęp studentów do literatury rodzimej i zagranicznej, mieści się w średniej krajowej polskich uniwersytetów. Poprawa sytuacji dotyczącej powierzchni magazynowej oraz pracowni mogłaby wpłynąć w przyszłości na jakość kształcenia na omawianym kierunku (np. opracowanie materiałów na potrzeby prac dyplomowych; zajęcia ze źródłoznawstwa itp.).

Studenci wizytowanego kierunku w dużej części praktyki studenckie realizują w ramach badań prowadzonych przez Instytut Archeologii i Etnologii, co umożliwia większą kontrolę nad osiąganiem zakładanych efektów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku mogą także realizować praktyki w instytucjach, których działalność zbieżna jest z tematyką wizytowanego kierunku oraz firmach prywatnych. Nie negując oceny prawidłowości doboru miejsca praktyk ze strony nauczycieli akademickich w niedużym lokalnym środowisku archeologicznym ZO PKA zwraca zarazem uwagę na potrzebę ich realizacji z większym niż dotychczas udziałem samych nauczycieli. Władze Jednostki lokalne środowisko archeologiczne jest na tyle nieduże, że nauczyciele akademicy są w stanie bezproblemowo ocenić prawidłowość doboru miejsc praktyk przez studentów wizytowanego kierunku.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Uczelnia na miarę swoich możliwości stara się zapewnić bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Poprawa sytuacji w zakresie specjalistycznych oprogramowań, a także dotyczącej powierzchni magazynowej oraz pracowni mogłaby wpłynąć w przyszłości na jakość kształcenia na omawianym kierunku.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Badania prowadzone są na wysokim poziomie a dotychczasowy dorobek naukowy jednostki ocenić należy bardzo wysoko biorąc zwłaszcza pod uwagę stosunkowo krótki okres funkcjonowania ocenianego Instytutu. Instytut Archeologii i Etnologii prowadzi szeroką działalność międzynarodową, uczestnicząc w ramach wielu podpisanych umów o wspólnych

przedsięwzięciach badawczych z jednostkami naukowymi z Wielkiej Brytanii (Zakład Archeologii Epoki Kamienia), Ukrainy (Zakład Archeologii Europy Barbarzyńskiej), Danii, Litwy i Rosji (Zakład Archeologii Średniowiecza i Nowożytności), Republiki Macedonii i Hiszpanii (Zakład Archeologii Antycznej). Współpraca ta dotyczy głównie badań terenowych i upowszechniania uzyskanej tą drogą wiedzy. Na szczególną uwagę, ze względu na wagę podejmowanych przedsięwzięć naukowych, zasługują badania prowadzone przez zespoły podejmujące problemy: neolityzacji Bliskiego Wschodu (Catalhöyük East w Turcji); ludów stepowych na przełomie neolitu i epoki brązu (rejon Ługańska we wschodniej Ukrainie); starożytnej Grecji (Negotino w Republice Macedonii), a ponadto wieloletnie studia nad kulturą ludów Wielkiego Stepu.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku Archeologia, realizują również badania naukowe z zakresu archeologii Pomorza i Polski obejmując swoimi zainteresowaniami niemal całe spektrum chronologiczno-kulturowe. Na szczególne podkreślenie z punktu widzenia realizowanego procesu dydaktycznego zasługują badania nad paleolitem i mezolitem, młodszą epoką kamienia, okresem przedrzymskim i rzymskim oraz okresem późnego średniowiecza, prowadzone przez poszczególne zakłady zgodnie z zakresem ich zainteresowań tematycznych. W ostatnich latach pracownicy Instytutu aktywnie uczestniczyli również w licznych konferencjach krajowych i zagranicznych zaznaczając tym samym swoją wysoką pozycję we współczesnej archeologii polskiej i środkowoeuropejskiej.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych zarówno na terenie kraju, jak i zagranicą są wykorzystywane w procesie kształcenia; a jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, choć powinno ono być bardziej sformalizowane w postaci obowiązkowych ćwiczeń terenowych, zapewniających kontrolę jakości kształcenia praktycznego.

Także studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili opinię, że chcieliby brać zdecydowanie większy udział w badaniach naukowych, jednakże niejednokrotnie nie wiedzą, jakie badania prowadzone są przez nauczycieli akademickich co wynika także z faktu braku zajęć praktycznych w procesie kształcenia. Przyznali zarazem, że biorą udział w badaniach naukowych przede wszystkim w trakcie pisania pracy dyplomowej. Bardziej zaangażowani w działalność naukowo-badawczą są studenci Kół Naukowych działających na wizytowanym kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Instytut Archeologii i Etnologii UG prowadzi szeroko zakrojone badania naukowe w kraju i zagranicą, których rezultaty są wykorzystywane w procesie kształcenia. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i

umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, choć zakres włączenia studentów do badań mógłby być szerszy.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Zasady rekrutacji na rok akademicki 2014/2015 zostały określone *Uchwałą Senatu UG nr 27/13 z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne w Uniwersytecie Gdańskim w roku akademickim 2014/2015*. Rekrutacja zarówno na studia I jak i II stopnia odbywa się drogą elektroniczną za pośrednictwem Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK). Rekrutacja na studia I stopnia oparta jest na konkursie świadectw maturalnych, w trakcie, którego pod uwagę brane są wyniki z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny – do wyboru: j. angielski, j. francuski, j. hiszpański, j. niemiecki, j. rosyjski, j. włoski oraz jeden z przedmiotów do wyboru: historia, geografia, historia sztuki, j. łaciński i kultura antyczna. W przypadku egzaminu na poziomie rozszerzonym wynik mnożony jest przez współczynnik 1,5, a na poziomie podstawowym - 1. Na podstawie uzyskanych przez kandydatów w procesie rekrutacji punktów tworzone są listy rankingowe, na podstawie, których studenci przyjmowani są na wizytowany kierunek. Rekrutacja na studia II stopnia skierowana jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów I i II stopnia. W większości przypadków są to absolwenci archeologii I stopnia na UG (98%), wśród nich to absolwenci Wydziału Historycznego. Prowadzona jest na podstawie konkursu ocen na dyplomie, w przypadku absolwentów kierunku archeologia, natomiast w przypadku absolwentów pozostałych kierunków dodatkowo przeprowadzana jest rozmowa kwalifikacyjna z zakresu archeologii Polski.

W opinii studentów wizytowanego kierunku zasady rekrutacji nie zapewniają właściwej selekcji kandydatów, co potwierdza również odsiew prawie 50% studentów w trakcie pierwszego roku studiów I stopnia. W opinii studentów zbyt duży nabór kandydatów, jednocześnie nieprzygotowanych merytorycznie, wpływa niekorzystnie na poziom kształcenia na pierwszym roku.

ZO PKA po zapoznaniu się z zasadami i procedurami rekrutacji, a także z wyjaśnieniami przedłożonymi przez kierownictwo Instytutu Archeologii i Etnologii nie podziela tak krytycznej opinii studentów. Zasady rekrutacji na kierunek archeologia na UG nie odbiegają swoimi wymogami od stosowanych w innych uczelniach, zaś blisko 50% odsiew na I roku studiów nie może świadczyć, że kandydaci byli nieprzygotowani merytorycznie do podjęcia takich studiów. W opinii ZO PKA liczba rekrutowanych studentów jest całkowicie adekwatna do potencjału dydaktycznego jednostki o czym świadczy bardzo poprawny stosunek liczby pracowników do studentów 1:14, a także jej potencjału naukowego i jakości kształcenia.

Określony nakład i czas pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (poza istniejącymi nieścisłościami w zapisie w sylabusach) nie budzi zastrzeżeń.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

Ogólne zasady systemu oceny osiągnięć studentów zawarte są w *Regulaminie Studiów*, natomiast zasady dotyczące poszczególnych przedmiotów przedstawiane są studentom przez nauczycieli akademickich w trakcie pierwszych zajęć. Wymagania są wystandaryzowane i zapewniają przejrzystość formułowania ocen. Według opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA zasady te przestrzegane są przez nauczycieli akademickich do końca trwania kursu. Ich zdaniem także system oceny osiągnięć jest przejrzysty, obiektywny i jednolity dla wszystkich studentów. System ten zorientowany jest na proces uczenia się gdyż sekwencja przedmiotów, plany i programy studiów są ułożone w sposób spójny i logiczny tworząc jednolity plan kształcenia. Sprzyja również temu możliwość otrzymania informacji zwrotnej o popełnionych błędach oraz – co podkreślali – wglądu do prac zaliczeniowych.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA punkty ECTS są oszacowane w sposób prawidłowy, przedmioty trudniejsze, wymagające większego nakładu pracy charakteryzują się odpowiednio większą liczbą punktów. Stałe popularyzowanie wiedzy o systemie ECTS przez Uczelnię i Wydział ugruntowały także wśród studentów wizytowanego kierunku rolę i znaczenie oceny ich pracy wyrażonej w punktach ECTS, ważnej zwłaszcza przy wymianie krajowej i międzynarodowej.

Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w wymianach studenckich, jednakże oferta Wydziału w zakresie programów wymiany związanych z wizytowanym kierunkiem jest skromna. Na fakt ten zwrócili również uwagę studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazując to, jako główną przyczynę małego zainteresowania wymianami ze strony studentów. W ciągu ostatnich trzech lat z możliwości uczestnictwa w wymianach studenckich skorzystało czworo studentów wizytowanego kierunku.

Studenci wizytowanego kierunku zgodnie z programem kształcenia realizują obowiązkowy lektorat z języka angielskiego, natomiast w przypadkach szczególnych język ten może zostać zmieniony np. na rosyjski. W opinii studentów wizytowanego kierunku zajęcia prowadzone są w odpowiedniej formie, jednakże zbyt duża liczebność grup nie pozwala na lepsze dopasowanie poziomu zaawansowania lektoratu do studentów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali problem związany z realizacją lektoratu z języka angielskiego, jakim jest stosunek do studentów jednej z osób prowadzących zajęcia. Władze Jednostki potwierdziły fakt, iż problem ten po zgłoszeniu go przez studentów jest obecnie w trakcie rozwiązywania, co dobrze świadczy o funkcjonowaniu WSZJK.

Studenci wizytowanego kierunku w trakcie spotkania z ZO PKA, jako słabszą stronę oferty lektoratów wskazali brak języka specjalistycznego związanego ze specyfiką wizytowanego kierunku, ale nie byli w stanie podać żadnego konkretnego języka.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Nauczyciele akademicki związani z wizytowanym kierunkiem zobowiązani są do odbywania konsultacji w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Studenci wizytowanego kierunku w trakcie spotkania z ZO PKA zwrócili uwagę na fakt, iż każdy z nauczycieli akademickich ma wyznaczony termin konsultacji, z którym studenci zapoznawani są na początku semestru. Potwierdzili także obecność i dostępność nauczycieli w trakcie dyżurów. Dodatkowo studenci mogą liczyć na wsparcie nauczycieli akademickich także poza godzinami konsultacji, drogą elektroniczną.

Studenci kierunku *Archeologia* wyrazili opinię, że literatura polecana przez nauczycieli akademickich dostępna jest w bibliotece uczelnianej. Podkreślili zarazem, że w przypadkach niedostępności mogą oni zawsze liczyć na wsparcie ze strony kadry, która przekazuje studentom niezbędne pomoce naukowe. Ich zdaniem przedkładane przez nauczycieli pomoce dydaktyczne, systematycznie weryfikowane pod kątem najnowszych osiągnięć w zakresie przedmiotów wykładanych na wizytowanym kierunku, dobrze służą rozwojowi naukowemu studentów i osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA obsługa administracyjna związana bezpośrednio z wizytowanym kierunkiem zawsze służy studentom pomocą i wsparciem w przypadku rozwiązywania spraw związanych z tokiem i organizacją studiów. Wszystkie informacje dotyczące godzin otwarcia, a także dostępności pozostałej obsługi administracyjnej są dostępne dla studentów zarówno na stronie internetowej Uczelni, jak i na drzwiach pokoi poszczególnych działów administracji.

Z dokumentów przedstawionych przez Jednostkę w trakcie wizytacji wynika, że dla każdego rocznika wyznaczany jest opiekun roku, do którego kompetencji należy m.in. zapoznanie studentów ze specyfiką studiowania na wizytowanym kierunku, organizacją Uczelni, a także regulaminem studiów. Jednakże studenci sygnalizowali, że niektórzy z opiekunów w małym stopniu angażują się w wypełnianie obowiązków związanych z pełnieniem tej funkcji.

Studenci wizytowanego kierunku mają stały dostęp do Sylabusów, ponieważ publikowane są one na stronie internetowej Instytutu Archeologii i Etnologii. Sylabusy w opinii studentów zawierają wszystkie niezbędne im informacje dotyczące realizowanego przedmiotu. Sylabusy zawierają informacje dotyczące m.in. Jednostki prowadzącej zajęcia, nazwiska nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia, formę realizacji zajęć oraz liczbę godzin, metody dydaktyczne, formę i sposób zaliczenia przedmiotu, treści programowe, zalecaną literaturę, a także efekty kształcenia przypisane dla przedmiotu. Analiza sylabusów pozwala zarekomendować ujednolicenie systemu wprowadzania treści programowych, ponieważ w części sylabusów są to zaledwie pojedyncze zdania, a w pozostałej części bardzo rozbudowane opisy.

Z opinii przedstawionej przez studentów wynika, że wybór promotorów następuje drogą elektroniczną. W przypadku, gdy student nie dostanie się do promotora, którego dorobek i badania wiążą się z tematyką interesującą studenta, może on próbować się zamienić z inną osobą. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA, którzy w trakcie dotychczasowego procesu kształcenia realizowali już pracę dyplomową, przekazali informację, że niejednokrotnie w sytuacji, gdy student nie ma możliwości realizacji pracy dyplomowej, u promotora, który zajmuje się tematyką zbieżną z zainteresowaniami studenta, oficjalnie wybrany promotor ustala z danym nauczycielem akademickim zajmującym się tematyką odpowiadającą zainteresowaniom studenta sprawowanie rzeczywistej opieki nad dyplomantem.

Na wizytowanym kierunku działają dwa koła naukowe: Koło Naukowe Studentów Archeologii UG oraz Studenckie Koło Naukowe Archeologii Śródziemnomorskiej UG. W trakcie spotkania przedstawiciele kół naukowych z ZO PKA studenci potwierdzili, że studenci wizytowanego kierunku są ogromnie zainteresowani działalnością w obu kołach naukowych, natomiast one same otrzymują niezbędne wsparcie merytoryczne oraz finansowe Jednostki.

Studenci wizytowanego kierunku stypendia otrzymują na podstawie *Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Gdańskiego*, który stanowi załącznik do *Zarządzenia Rektora UG nr 63/R/11 ze zm.* Regulamin ten przewiduje świadczenia zgodne z *art. 173 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 z późn. zm). Stypendia socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są na wniosek zainteresowanego studenta przez Dziekana Wydziału lub Wydziałową Komisję Stypendialną (WKS), tworzoną na wniosek Wydziałowej Rady Samorządu Studentów UG, której skład w większości stanowią studenci. Stypendia rektora dla najlepszych studentów, odwołania od decyzji WKS oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Rektor bądź Odwoławcza Komisja Stypendialna powoływana przez Rektora na wniosek Parlamentu Studentów UG zaopiniowany przez Prorektora ds. Studenckich. Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów UG spełnia wymagania ustawowe, został także uzupełniony o przepisy wprowadzone nowelizacją *ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 z późn. zm) z dnia 23 września 2014, m.in. dotyczące pobierania stypendium rektora dla najlepszych studentów przez studentów I roku studiów. Należy jednocześnie zarekomendować zmianę §8 pkt. 5 (Rozdział VI Stypendium Rektora dla najlepszych studentów), który brzmi: *Procentowa liczba studentów uprawnionych do otrzymywania stypendium Rektora dla najlepszych studentów obliczana jest od faktycznej liczby studentów na danym kierunku studiów w dniu przyznawania świadczenia.* Jednocześnie Regulamin nie ustala jednego wspólnego dla wszystkich studentów dnia przyznawania stypendium, dlatego też zapis taki może spowodować rozbieżności wynikające ze zmiany liczby studiujących.

Rekomenduje się zmianę powyższego zapisu na wskazujący konkretny dzień, na który ustalana będzie liczba studentów uprawnionych do otrzymania stypendium rektora.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA Jednostka wspiera studentów w zakresie procesu przyznawania pomocy materialnej, m.in. dzięki stałemu dostępowi do informacji, wniosków oraz służy pomocą w wypełnianiu wniosków o przyznanie świadczeń. Zwrócili zarazem uwagę, że Domy Studenckie, jakimi dysponuje Jednostka oferują komfort

oraz warunki nieadekwatne do wysokiej ceny, za którą studenci mogą we własnym zakresie wynająć mieszkanie.

Studenci nie mieli żadnych zastrzeżeń lub innych uwag co do sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów.

W Uniwersytecie Gdańskim przedstawiciele studentów zrzeszeni są w Parlamencie Studentów UG, natomiast na Wydziale Historycznym, na którym realizowany jest wizytowany kierunek funkcjonuje Wydziałowa Rada Samorządu Studentów, jednakże studenci wizytowanego kierunku nie mają swoich przedstawicieli w jej składzie. Według studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA wynika to przede wszystkim z faktu rozdziału przestrzennego Wydziału Historycznego, w ramach, którego realizowany jest wizytowany kierunek pomiędzy Główny Kampus UG oraz budynki, w których zajęcia odbywają studenci wizytowanego kierunku leżące, poza terenem Kampusu Głównego.

Na Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, jednakże ze względu na niedawną zmianę kierownika, a także zlokalizowanie biura w Sopocie studenci nie korzystają zbyt chętnie z oferty tej jednostki. Z informacji przedstawionej przez kierownika BK wynika, że wśród dostępnych dla studentów w Biurze Karier ofert pracy, praktyk czy staży nie występują oferty skierowane do studentów archeologii.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans, chociaż w opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, odmiennej od nauczycieli akademickich, nie zapewniają one właściwej selekcji kandydatów na wizytowany kierunek studiów.
 - 2) System oceny efektów kształcenia jest znany studentom od pierwszych zajęć i przestrzegany w trakcie całego kursu. W opinii studentów system ten jest przejrzysty, obiektywny i jednolity w stosunku do wszystkich studentów. Studenci mają także dostęp do prac zaliczeniowych oraz możliwość uzyskania informacji zwrotnej dotyczącej popełnionych błędów.
 - 3) Studenci wizytowanego kierunku w bardzo skromnym zakresie uczestniczą w wymianach studenckich, w ich opinii, przede wszystkim z powodu ubogiej oferty proponowanej przez Jednostkę, co nie sprzyja mobilności studentów.
 - 4) Studenci w sposób pozytywny oceniają poziom pomocy naukowej, dydaktycznej oraz wsparcia materialnego. Dobrze funkcjonuje i wysoko jest oceniana administracja jednostki, jako pomocna i zaangażowana.
8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Początki Systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim sięgają roku 1998 r., kiedy Uchwałą Senatu Nr 1/98 z dn. 25 czerwca 1998 r. zostały wprowadzone zasady stymulacji i oceny jakości kształcenia. Do podstawowych instrumentów zarządzania jakością kształcenia w Uczelni należały w omawianym okresie systematycznie prowadzone ewaluacje zajęć dydaktycznych. Opracowywane w ich wyniku raporty miały na celu formułowanie zaleceń, w oparciu o które podejmowano konkretne działania naprawcze.

W Uniwersytecie Gdańskim przepisy dotyczące procesu zapewnienia jakości kształcenia można podzielić na dwie grupy, tj. przepisy o charakterze ogólnym regulującym ich wprowadzenie na szczeblu Uczelni oraz przepisy wykonawcze związane z ich realizacją na szczeblu Wydziałów.

Wykonując postanowienia § 116 ust. 4 Statutu Uczelni „w Uniwersytecie funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia”, Uchwałą nr 76/09 Senatu z dn. 26 listopada 2009 r. w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim został wprowadzony wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. W uchwale tej wskazane zostały obszary badań objętych tym systemem, tj. analiza przebiegu kształcenia, która ma być dokonywana poprzez okresowe przeglądy i analizy programów nauczania, hospitacje zajęć dydaktycznych, analizę sposobów i zasad oceniania studentów, monitorowanie zasobów służących kształceniu oraz środków wsparcia dla studentów, ankietowe badania jakości kształcenia o charakterze ogólnouczelnianym i wydziałowym, prowadzone wśród studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych, badanie opinii pracowników, pracodawców oraz monitorowanie oczekiwań społeczności lokalnej oraz samorządów terytorialnych. Integralnym elementem Systemu jest Fundusz Innowacji Dydaktycznych wspierający nowatorskie rozwiązania edukacyjne. Celem Systemu jest też podnoszenie jakości kształcenia poprzez stworzenie oferty programowej, mającej na celu kształcenie i doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich i doktorantów.

Struktura odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim odbywa się na dwóch poziomach, tj. na poziomie Uczelni (za sprawne funkcjonowanie i modyfikację systemu jakości kształcenia odpowiada Prorektor ds. kształcenia) oraz jednostki organizacyjnej (Dziekan lub kierownik jednostki organizacyjnej).

Zasady funkcjonowania elementów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w wymienionym wyżej zakresie zostały określone w Zarządzeniu nr 48/R/10 Rektora z dn. 31.05.2010 r. w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Gdańskim, które zawiera m. in.: Regulamin funkcjonowania Funduszu Innowacji Dydaktycznych, rodzaje badań ankietowych prowadzonych w ramach zapewniania jakości kształcenia oraz wytyczne Rektora dla Dziekanów Wydziałów w sprawie tworzenia wydziałowych regulacji dotyczących jakości kształcenia. Nakłada również

obowiązek składania, co najmniej raz w roku sprawozdania z oceny własnej jednostki właściwej Radzie Wydziału, która podejmuje decyzje o działaniach mających na celu podniesienie jakości kształcenia oraz Uczelnianemu Zespołowi ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, który po konsultacjach z samorządem studentów i doktorantów przygotowuje raport i przekazuje wnioski Rektorowi. Raport jest publikowany na stronie internetowej Uczelni. Zarządzenie powyższe zostało następnie zmienione Zarządzeniami Rektora nr 79/R/10 z dn. 29.10. 2010 r. oraz nr 56/R/11 z dn. 8.07. 2011 r.

Analiza przedstawionej w czasie wizytacji dokumentacji Uczelni pozwala na stwierdzenie, iż regulacje wskazane w powyższych dokumentach są realizowane poprzez powołanie Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Do zadań Uczelnianego Zespołu należy: gromadzenie informacji dotyczących zasad i procedur związanych z oceną działalności nauczycieli akademickich, procedur związanych z działalnością sfery administracyjnej Uczelni mających związek z jakością kształcenia, zakresu i wyników badań ankietowych, planów działań oraz raportu Uczelni dla Rektora i Senatu dotyczącego jakości kształcenia, a także podejmowanych działań w celu podnoszenia jakości, ich gromadzenie oraz rozpowszechnianie. W skład Uczelnianego Zespołu wchodzi: po jednym przedstawicielu każdego wydziału, wskazanym przez Dziekana, nie więcej niż trzech przedstawicieli studentów, wskazanych przez Samorząd Studentów, doktorant, wskazany przez Samorząd Doktorantów, przedstawiciel administracji Uczelni, wskazany przez Kanclerza. Spotkania Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia są protokołowane, prowadzona jest również kompletna dokumentacja. Struktura zarządzania na szczeblu Uczelni jest przejrzysta i spójna.

Celem Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest ciągłe doskonalenie jakości kształcenia studentów na wszystkich rodzajach i formach studiów na Wydziale Historycznym, stałe monitorowanie i analizowanie procesu kształcenia, dbałość o podnoszenie jakości oferty edukacyjnej Wydziału Historycznego, podejmowanie działań na rzecz innowacyjności w zakresie procesu dydaktycznego, systematyczna analiza programów studiów, metod i sposobów osiągania zamierzonych celów, podejmowanie inicjatyw na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadry dydaktycznej. W strukturze Systemu działają:

- Dziekan,
- Rada Wydziału Historycznego,
- Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (powołany Zarządzeniem Dziekana Wydziału Historycznego nr 1/12 z dn. 6.11.2012 r. na okres kadencji władz Uczelni 2012-2016),
- Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (powołany Zarządzeniem Dziekana Wydziału Historycznego nr 2/12 z dn. 6.11.2012 r. na okres kadencji władz Uczelni 2012-2016),
- Rady Programowe Instytutów oraz Rady Instytutów.

Dziekan sprawuje nadzór nad systemem jakości kształcenia na Wydziale, powołuje Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, decyduje w porozumieniu z Radą Wydziału o treści ankiety oraz zasadach jej przeprowadzania, przedstawia sprawozdanie z przeprowadzonych ankiet na Wydziale Rektorowi, wskazuje przedstawiciela Wydziału UG do Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia należy m.in. opracowanie zasad i procedur związanych z oceną działalności nauczycieli akademickich, oraz z działalnością sfery administracyjnej uczelni mającej związek z jakością kształcenia, zbieranie i opracowywanie informacji związanych z wynikami badań ankietowych na Wydziale, opracowywanie treści i koordynowanie badań ankietowych przeprowadzonych na Wydziale, planowanie i wdrażanie procedur zmierzających do poprawy jakości kształcenia na Wydziale, współpraca z Uczelnianym Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, przygotowywania sprawozdań z przeprowadzanych na Wydziale działań związanych z jakością kształcenia, w tym sprawozdania rocznego, koordynowanie działań rad programowych wynikających z bieżących potrzeb Wydziału związanych z jakością dydaktyki. W skład Zespołu wchodzi: prodziekan ds. kształcenia jako przewodniczący, trzech przedstawicieli instytutów tworzących Wydział Historyczny, przedstawiciel pracowników administracyjnych, przedstawiciel doktorantów oraz przedstawiciel studentów.

Zadania Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia należy m.in. analiza realizacji zadań Wydziałowego zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i ich zgodności z zarządzeniami władz Uczelni, Wydziału, Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i Senackiej Komisji Kształcenia, opiniowanie sprawozdania rocznego przygotowywanego przez Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz okresowa ocena pracy Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

W czasie wizytacji przedstawiono dokumentację związaną z pracami zespołów (protokoły z posiedzeń). Działania podejmowane przez Zespół są realizowane, mają charakter usystematyzowany.

W Instytucie Archeologii i Etnologii działają Rady programowe, które dostosowują programy studiów do nowych uregulowań prawnych i opracowują opisy efektów kształcenia dla prowadzonych kierunków studiów. Do zadań rady programowej IAiE należy m.in.: przeprowadzanie i analizowanie badań ankietowych studentów oraz absolwentów danego kierunku, formułowanie i wdrażanie programu naprawczego służącego poprawie jakości kształcenia, realizacja bieżących zadań związanych z systemem jakości. Funkcjonowanie wydziałowego, a w konsekwencji instytutowego/ kierunkowego systemu jakości kształcenia realizowane jest w parciu o harmonogram działań, zarówno w sprawie planu (z dn. 12.10.2013 r.), jak i monitorowania samego procesu jakości kształcenia (z dn. 13.06.2014 r.). Wyniki prac Rad Programowych podlegają zaopiniowaniu przez odpowiednie Rady Instytutów i Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Znaczącym narzędziem ewaluacji procesu kształcenia jest okresowa ocena pracowników. Zasady okresowej oceny nauczycieli akademickich określa Statut Uczelni oraz Zarządzenie nr 70/R/10 Rektora Uniwersytetu Gdańskiego z dn. 5.10.2010 r. w sprawie oceny nauczycieli akademickich. Oceny dokonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca. Ocena wraz z wnioskami przedstawiana jest nauczycielowi akademickiemu na piśmie. Od negatywnej oceny komisji wydziałowej nauczyciel akademicki może się odwołać do Odwoławczej Komisji Oceniającej. Jeżeli ocena okresowa wykazała nieprawidłowości Wydziałowa Komisja Oceniająca zarządza kolejną ocenę pracownika w przeciągu jednego roku. Wnioski wynikające z oceny nauczyciela akademickiego mają wpływ na poprawę

jakości procesu kształcenia, kształtowanie racjonalnej polityki kadrowej, wielkość obciążenia obowiązkami dydaktycznymi, powierzanie stanowisk kierowniczych.

Jednostka prowadzi również hospitację zajęć wg Arkusza Hospitacyjnego obowiązującego na Wydz. Hist. UG. Hospitacje zajęć prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych, kierowników zakładów, w których zatrudnieni są hospitolowani. Zajęcia prowadzone przez tych kierowników są hospitolowane przez dziekana lub prodziekana Wydziału. W trakcie hospitacji zajęcia są oceniane pod względem merytorycznym, metodycznym i organizacyjnym. Wynik hospitacji zostaje zapisany w formularzu i następnie zostaje omówiony z nauczycielem akademickim bezpośrednio po zajęciach (rozmowa pohospitacyjna), z ewentualnym wpisaniem do formularza wniosków i innych uwag. Wypełnione formularze hospitacyjne są przekazywane Wydziałowemu Zespołowi ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, który opracowuje i analizuje wyniki. Przewodniczący Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia sporządza raport z przeprowadzonych badań, który stanowi fragment sprawozdania z oceny własnej dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Wynik hospitacji omawia się z nauczycielem akademickim i służy ewaluacji przebiegu procesu dydaktycznego. Jeżeli procedura hospitacyjna wykazała nieprawidłowości, bezpośredni przełożony jest zobowiązany przeprowadzić kolejną ocenę w ciągu jednego roku, zwracając szczególną uwagę na te elementy, które wskazywały na nieprawidłowości w poprzedniej ocenie.

Wyniki hospitacji stanowią jeden z elementów okresowej oceny pracowników, są także brane pod uwagę w polityce awansów, przedłużania zatrudnienia i obsadzie zajęć. W roku akademickim 2012/2013 zmodyfikowano arkusz hospitacyjny dostosowując go do wymogów sylabusu przedmiotowego. W dokumentacji jednostki znajdują się protokoły hospitacyjne zgodne z obowiązującymi na Wydziale. W roku akademickim 2013/2014 w Instytucie Historii i Etnologii przeprowadzono 19 hospitacji. W uwagach sporządzonych przez osoby hospitolujące zwrócono uwagę na dobre przygotowanie merytoryczne prowadzących zajęcia oraz dobry kontakt ze studentami, przede wszystkim próby aktywizacji studentów. Z uwag krytycznych należy wymienić zastrzeżenia związane ze zbyt dużym materiałem, który był omawiany na zajęciach. Podkreślano zgodność treści zajęć z sylabusami, poprawność merytoryczną, umiejętność organizacji czasu, stosowanie technik multimedialnych. Pewien niepokój może budzić jedynie oszczędność wypowiedzi osób przeprowadzających hospitację. Wyniki hospitacji są zróżnicowane, a z ich wynikami zapoznani zostali oceniani.

Jedną z procedur Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest system ankietyzacji. Badania ankietowe wśród studentów Wydziału Historycznego są przeprowadzane w oparciu o Zarządzenie Dziekana nr 2/2013 z dn. 7.11.2013 r. *w sprawie przeprowadzania badań ankietowych wśród studentów i doktorantów* w oparciu o ankietę, stanowiącą załącznik do tego zarządzenia. Badanie ankietowe przeprowadzane jest dwukrotnie w ciągu roku akademickiego w formie papierowej. W ankiecie wypełnianej przez studentów w roku akademickim 2013/2014 umieszczono dwa pytania otwarte (łącznie – 13 pytań dotyczących treści, czasu zajęć, warunków uzyskania zaliczenia, zakresu i formy stawianych wymagań, Ankiety przeprowadza pracownik upoważniony przez Dyrektora Instytutu. Wypełnione ankiety są analizowane i opracowywane przez Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Wyniki oceny są włączane do corocznego „Sprawozdania z oceny własnej za dany rok akademicki dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości

Kształcenia”. Przewodniczący Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia przedstawia ogólne wyniki oceny na posiedzeniu Rady Wydziału. W przypadku stwierdzenia podczas którejkolwiek z procedur ewaluacyjnych danego pracownika nieprawidłowości w procesie kształcenia, Dziekan Wydziału przeprowadza w obecności bezpośredniego przełożonego rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem. Niestety odnotowano niskie zainteresowanie studentów systemem ankietowania w postaci elektronicznej (w roku 2012/2013 w ankietowaniu udział wzięło jedynie 4,95% studentów), co wpłynęło na decyzję wprowadzenia ankiety w postaci tradycyjnej – papierowej (Zarządzenie Dziekana 2/2013 z dn. 7.11.2013 r.).

Wyniki ogólnouczelnianych badań ankietowych stanowią podstawę do przygotowania raportu przez Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Na podstawie raportu, po konsultacjach z samorządami studentów i doktorantów, Zespół formułuje wnioski dotyczące jakości kształcenia, które przekazuje Rektorowi nie później niż w dwa miesiące po zakończeniu badań. Rektor publikuje raport na stronie internetowej Uczelni.

Zespół wizytujący otrzymał do wglądu m.in. Sprawozdania wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Protokół ze spotkania Dziekana Wydziału Historycznego UG z kierownikami i opiekunami obowiązkowych praktyk studenckich w dniu 17.10.2014 r., dokument pn.: „Ocena efektów kształcenia na kierunku „archeologia” w roku akademickim 2013/2014”. Na podstawie tej dokumentacji można stwierdzić, iż ocena jakości kształcenia weryfikowana jest poprzez ankiety studenckie oceniające proces kształcenia oraz kadre akademicką, analizę wyników sesji egzaminacyjnych, kontakty z pracodawcami w świetle praktyk zawodowych, proces dyplomowania.

W Systemie funkcjonuje procedura oceniania praktyk oraz procesu dyplomowania. W procedurze oceniania praktyk zbyt małe jest zaangażowanie pracowników IAiE (m.in. brak hospitacji odbywanych przez studentów praktyk). Władze Wydziału poinformowały zespół ekspertów PKA o prowadzonych pracach nad doskonaleniem systemu oceniania. Protokoły zaliczeniowe i egzaminacyjne oraz analizowana struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej pokazuje zróżnicowane oceny, co wskazuje na rzetelne, sprawdzanie i ocenianie wiedzy.

System informacyjny skierowany do środowiska studenckiego jest zadowalający. Od dnia 1.10.2012 r. sylabusy przedmiotowe są dostępne w panelu studenta. Na Radzie Wydziału w dniu 18 stycznia 2013 r. powołany został zespół, który zajmuje się aktualizowaniem strony internetowej, w tym informacji na temat efektów kształcenia, sylabusów, i funkcjonowania wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia. Na stronie Wydziału znajduje się specjalna zakładka, która informuje o zadaniach systemu i sposobie jego funkcjonowania, zawiera również najważniejsze dokumenty, które związane są z jakością kształcenia na Wydziale (http://www.historia.ug.edu.pl/pl/wydzial--system_jakosci_kształcenia/). Na stronie wydziału Historycznego znajdują się informacje o kierunkach studiów oraz aktualne plany studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W ramach procedur w sprawie przygotowania sylabusów w jednostce obowiązuje przyjęty przez uczelnię system przygotowania ich na cały cykl dydaktyczny studiów 6 semestralnych) powodując nieprecyzyjne omówienie treści programowych, jak i określenia form ich

weryfikacji. Występujące rozbieżności w sposobie ich opisu nie wskazują na przeprowadzanie ich weryfikacji pomimo dostępnego Przewodnika po sylabusie (zagadnienie omówiono szczegółowo w punkcie 2 Raportu).

Jedną z zasad funkcjonowania Systemu jest zapobieganie zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia. Wydział prowadzi działania na rzecz zagwarantowania poszanowania godności pracowników i studentów. Na Wydziale Historycznym sprawdzaniu systemem antyplagiatowym podlegają wszystkie prace dyplomowe. Od dnia 17 maja 2013 r. obowiązuje Regulamin antyplagiatowy, który precyzuje procedury postępowania antyplagiatowego wobec prac dyplomowych. W roku akademickim 2013/2014 na Wydziale stwierdzono jedno przekroczenie dopuszczalnych współczynników prawdopodobieństwa.

Na Wydziale podjęte zostały działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia, dotyczące między innymi planów studiów i programów kształcenia, jakości kadry wspierającej proces kształcenia, zasadami oceniania studentów poprzez: analizy ankiet studenckich, okresowych ocen dorobku naukowego i dydaktycznego pracowników naukowo-dydaktycznych, rocznych sprawozdań dziekana z działalności Wydziału. Organy i osoby odpowiedzialne za zarządzanie procesem kształcenia zostały prawidłowo zidentyfikowane i ukonstytuowane, a zakres ich kompetencji i odpowiedzialności określony w taki sposób, że obejmuje pełen zakres zagadnień związanych z organizacją i prowadzeniem kształcenia. Proces kształcenia jest nieustannie monitorowany i poddawany okresowej ocenie. Wnioski z oceny są analizowane i przekładane na zalecenia i rekomendacje dla podmiotów posiadających odpowiednie kompetencje decyzyjne, zalecenia te są sukcesywnie realizowane. Działalność Systemu jest dokumentowana, a dokumentacja jest w pełni dostępna dla interesariuszy. Funkcjonowanie Systemu jest poddawane systematycznemu audytowi wewnętrznemu przez zespół niezależnych audytorów. Na posiedzeniach Rady Wydziału była omawiana problematyka związana ze wszystkimi elementami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Działania podejmowane w obszarze związanym z gromadzeniem i analizą danych na Wydziale mają charakter kompleksowy.

Oceniając generalnie pozytywnie skuteczność działania systemu WSZJK należy zwrócić uwagę, że w niektórych jego elementach składowych występują jeszcze niedomagania, które wymagają szybkich działań ze strony władz dziekańskich i dyrekcji IAIe zapewniających Systemowi całkowitą skuteczność (zob. rekomendacje i zalecenia ZO PKA zawarte w p. 9).

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W procesie zapewnienia jakości i budowy kultury jakości na wizytowanym kierunku *Archeologia* uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, ale ich udział w tym procesie jest zróżnicowany. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu przedstawicieli Kół Naukowych z ZO PKA wynika, że ich wiedza o działalności Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi przedstawiciel studentów, jest niewielka. Przedstawiciele obecni na spotkaniu wyrazili opinię, że chcieliby brać czynny udział w działaniach poprawiających jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów,

jednakże nie posiadają informacji dotyczących działań w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, w których mogliby aktywnie uczestniczyć.

Studenci wizytowanego kierunku w obecnym i poprzednim roku akademickim wypełniali kwestionariusze ankiet ewaluacyjnych w formie papierowej, a w latach poprzednich w formie elektronicznej. W kwestionariuszach tych pytani są m.in. o zadowolenie ze sposobu prowadzenia zajęć, metod dydaktycznych, dostępności nauczycieli akademickich w czasie konsultacji czy przestrzeganie przez nauczycieli akademickich wcześniej określonych zasad dot. przedmiotu. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili opinię, że nie posiadają oni informacji zwrotnej o wynikach prowadzonych ankiet, dodatkowo zmiana formy ankietyzacji z elektronicznej na papierową w ich opinii negatywnie wpłynęła na anonimowość ankiet. Wynika to z faktu, że nauczyciele akademicy często sami zbierają od studentów wypełnione kwestionariusze ankietowe. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali również fakt, iż nauczyciele akademicy, którzy są odpowiedzialni za udostępnienie kwestionariuszy ankietowych, często tego nie robią, w związku z czym ocena niektórych prowadzących nie jest dokonywana. Z kolei w opinii Władz Jednostki zmiana formy ankietyzacji nastąpiła na skutek bardzo niewielkiej liczby wypełnionych ankiet. Rekomenduje się podjęcie rozmów osób odpowiedzialnych za proces ankietyzacji z przedstawicielami Parlamentu Studentów w celu zapewnienia studentom poczucia bezpieczeństwa i anonimowości w odniesieniu do udziału w procesie ankietyzacji, co może wpłynąć pozytywnie, m.in. na zwiększenie odsetka zwrotu wypełnionych kwestionariuszy,

Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki wynika, że w poprzednim roku akademickim po raz pierwszy na wizytowanym kierunku odbyło się spotkanie Władz Dziekańskich ze studentami wszystkich lat kierunku archeologia w trakcie, którego studenci mogli wyrazić swoje opinie na temat realizacji procesu kształcenia, a także zwrócić uwagę na jego słabe strony i pojawiające się problemy. Informację o spotkaniu potwierdzili także studenci i wskazali je, jako bardzo dobry sposób na bezpośrednią komunikację z Władzami Dziekańskimi. W trakcie spotkania studentów z Władzami Jednostki, studenci zwrócili uwagę na nieodpowiedni stosunek do studentów jednej z osób prowadzących lektorat z języka obcego, jednakże z informacji uzyskanych od Władz Jednostki wynika, że problem ten jest obecnie w trakcie rozwiązywania.

Należy także podkreślić włączenie pracodawców w powyższą działalność Jednostki. Opiniowanie przez nich programu kształcenia na kierunku *Archeologia* jak i omówienie przez nich dotychczasowego przygotowania absolwentów archeologii do pracy, włącznie z przedstawieniem sugestii wniesienia niezbędnych korekt (n. w module praktyk zawodowych) jest dobrym świadectwem ich uczestnictwa w procesie zapewnienia jakości i dostosowywania osiąganych efektów kształcenia także do wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego. Dziwić może jedynie, że władze Instytutu nie wykorzystują jak dotąd w swoich działaniach, na drodze doskonalenia jakości kształcenia i budowy kultury, czy to w formie konsultacji, czy innego sposobu opiniowania jakości kształcenia, swoich absolwentów.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+	+	+	+	+/-
umiejętności	-	+	+	+	+	+/-
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+	+	+/-

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ **ZNACZĄCO**

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) System jakości kształcenia na Wydziale Historycznym jest przejrzysty ale w znaczącym tylko stopniu zapewnia możliwość prowadzenia samooceny. O jego nie najwyższej skuteczności świadczą sprawy sylabusów opisane w raporcie, zaliczania praktyk oraz opinie studentów na temat osiągania tylko efektów wiedzy i kompetencji. W harmonogramie działań Wydziałowych Komisji ds. Zapewniania i Oceniania Jakości kształcenia nie występują procedury monitorowania losów absolwentów.

2) W procesie zapewnienia jakości i budowy kultury jakości udział poszczególnych grup interesariuszy jest zróżnicowany. W największym stopniu uczestniczą w nim pracownicy wizytowanego kierunku oraz pracodawcy; w mniejszym zaś studenci. Jednostka nie wykorzystuje w tym procesie opinii i doświadczeń swoich absolwentów. Mankamenty w działaniu WSZJK występują także w zakresie niektórych spraw studenckich (np. brak poczucia wśród studentów anonimowości podczas wypełniania przez nich ankiet oceniających zrealizowane zajęcia; nie informowanie ich o wynikach ankiet).

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w	znaczaco	częściowo	niedostatecznie

			pełni			
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ³		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Zespół Oceniający PKA po zapoznaniu się z wytworzoną przez Instytut Archeologii i Etnologii UG dokumentacją z jednej strony, z drugiej, po przeprowadzeniu szeregu spotkań z różnymi grupami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, a także na podstawie hospitacji zajęć i treści prac dyplomowych (w tym etapowych) stwierdza, że przyjęty program i metody weryfikacji przez Jednostkę efektów kształcenia w chwili obecnej **pozwalają na osiągnięcie** w dużym stopniu zakładanych efektów kształcenia.

Jednostka posiada i wdrożyła wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, który w postaci dotychczasowej Zespół Oceniający PKA uznaje za nie do końca efektywny. Mając na względzie dążenie nie tylko kierownictwa Jednostki ale także interesariuszy wewnętrznych, w tym przede wszystkim studentów, do kształtowania postaw wysokiej jakości kształcenia Zespół Oceniający PKA uważa za niezbędne wprowadzenie następujących działań do istniejącego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

1. Uzpełnienie do odpowiedniej liczby zajęć modułowych do wyboru na I stopniu, który jest niespójny z pkt. 2 Rozporządzenia MNiSzW z dn. 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia wg którego „program studiów umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS” (tylko 16 pkt do wyboru zajęć fakultatywnych).

2. Zobowiązanie pracowników naukowo-dydaktycznych do przedkładania przez nich Sylabusów zgodnych z Zarządzeniem Rektora UG nr 98/14 z dnia 23.10.2014 r. w sprawie wzoru opisu przedmiotu (sylabusa) obowiązującego w UG.

3. Zobowiązanie kierownika praktyk do hospitacji zajęć odbywanych przez studentów w ramach praktyk.

4. Powoływanie spośród kadry akademickiej opiekunów poszczególnych lat studiów jak najlepiej wykonujących swoje obowiązki, służących zarazem autentyczną pomocą studentom w rozwiązywaniu ich problemów.

5. Zwiększenie oferty Jednostki w zakresie programów wymiany, zwłaszcza międzynarodowej, związanych z wizytowanym kierunkiem.

6. Wskazanie w stosownych przepisach konkretnego dnia na który ustalana będzie liczba studentów uprawnionych do otrzymania stypendium rektora dla najlepszych studentów.

7. Zwrócenie uwagi Wydziałowej Radzie Samorządu Studentów na pilną potrzebę uzupełnienia jej składu o przedstawicieli studentów wizytowanego kierunku.

8. Podjęcie rozmów osób odpowiedzialnych za proces ankietyzacji z przedstawicielami Parlamentu Studentów w celu zapewnienia studentom poczucia bezpieczeństwa i anonimowości w odniesieniu do udziału w procesie ankietyzacji, co może wpłynąć pozytywnie, m.in. na zwiększenie odsetka zwrotu wypełnionych kwestionariuszy.

9. Szersze włączenie w proces zapewnienia jakości i budowy kultury jakości studentów i absolwentów kierunku.

Ponadto Zespół Oceniający PKA proponuje rozważenie kierownictwu Jednostki wprowadzenie następujących działań do istniejącego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

1. Wprowadzenie większego uprządkowania kierunku poprzez uzupełnienie istniejącego programu kształcenia o ćwiczenia terenowe, z zakresu metodyki badań terenowych, odbywane pod kierunkiem etatowego pracownika naukowo-dydaktycznego Jednostki.

2. Poprawie sytuacji w zakresie specjalistycznych oprogramowań oraz m.in. mikroskopów niezbędnych do pracy laboratoryjnej, a także dotyczącej powierzchni magazynowej oraz

pracowni co mogłoby wpłynąć w przyszłości na jeszcze lepszą jakość kształcenia na omawianym kierunku.

Przewodniczący
Zespołu Oceniającego PKA

prof. dr hab. Cezary Kukło

W odpowiedzi na Raport Zespołu Oceniającego PKA dotyczącego kierunku „archeologia” prowadzonym w obszarze nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego, Prorektor ds. Kształcenia prof. UG dr hab. Anna Machnikowska za pismem z dn. 17 marca 2015 r. (R-400/63/2015) przesłała do PKA Odpowiedź na Raport z wizytacji podpisany przez Dziekana Wydziału Historycznego prof. dr hab. Wiesława Długokęckiego (13 stron), wraz z aneksami.

Zespół Oceniający PKA zapoznał się szczegółowo ze stanowiskiem władz Wydziału Historycznego oraz Instytutu Archeologii.

W odniesieniu do kryterium 2: Cele i efekty kształcenia Uczelnia mając na względzie m.in. uwagi ZO PKA wprowadziła Zarządzenie nr 103/R/14 z dnia 17 XI 2014 r. w sprawie gromadzenia i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie założonych celów kształcenia, w oparciu o które Dziekan Wydz. Historycznego wydał Zarządzenie nr 1/15 z dn. 8 I 2015 r., opisujące zasady gromadzenia i przechowywania założonych w programach studiów efektów kształcenia przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Zespół Oceniający PKA przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Jednostki odnoszące się do kryterium 2 i akceptuje rozwiązania zawarte w Zarządzeniu nr 1/15 Dziekana Wydz. Historycznego.

W oparciu o wyjaśnienia dotyczące badania losów zawodowych absolwentów i dokumentacji praktyk muzealno-konserwatorskich oraz zrealizowane już działania w zakresie kryterium „Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji”, ocenę stopnia spełniania tego kryterium należy podwyższyć na „w pełni”.

W odniesieniu do kryterium 3: Program studiów, Zespół Oceniający PKA przyjmuje wyjaśnienia Jednostki dotyczące zarówno okresu przygotowywania sylabusów, tj. w cyklu 3 letnim dla studiów licencjackich i w 2 letnim dla studiów magisterskich; przypisania odpowiedniej liczby punktów ECTS do przedmiotów a także usytuowania i wymiaru praktyk w programie studiów na kierunku archeologia w UG. Należy także podnieść, że władze Uczelni pozytywnie odniosły się do sugestii ZO PKA zmierzającej do dalszego polepszenia jakości kształcenia na wizytowanym kierunku i jego uprządkowania poprzez budowę własnej pracowni konserwatorskiej z pomieszczeniami magazynowymi włącznie. Decyzją Kanclerza UG z dn. 17 XII 2014 r. Instytut Archeologii i Etnologii otrzymał 2 pomieszczenia magazynowe (163 m²) oraz pomieszczenie na pracownię konserwatorską (49 m²). Władze Jednostki zabiegają obecnie o stosowne wyposażenie pracowni konserwatorskiej. Jednakże ZO PKA podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w Raporcie „że optymalną formą praktyk zapewniających osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, są realizowane w formie obecności pracowników Instytutu Archeologii i Etnologii, ćwiczenia terenowe z zakresu metodyki badań terenowych.

W oparciu o wyjaśnienia Uczelni oraz zrealizowane już działania w zakresie kryterium „Program studiów”, ocenę stopnia spełniania tego kryterium należy podwyższyć na „w pełni”.

W odniesieniu do kryterium 8: Wewnętrzny system zapewnienia jakości, Jednostka podjęła intensywne działania zmierzające do jeszcze bardziej efektywnego jego działania, w tym zwiększenia roli studentów jako interesariuszy wewnętrznych (s. 11-12, Odpowiedzi Jednostki). Ponadto jednostka przyjęła zalecenie ZO PKA potrzeby intensyfikacji wymiany międzynarodowej studentów ramach programu Erasmus, wyrazem czego było powołanie na koordynatora tegoż programu pracownika naukowego IAIe z rozległymi kontaktami międzynarodowymi. Całość już podjętych działań upoważnia podwyższenie oceny tegoż kryterium do „w pełni”.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
Program studiów		X			
Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Przewodniczący
Zespołu Oceniającego PKA

prof. dr hab. Cezary Kukło